

Historické oranžerie a sbírkové skleníky na území ČR, jejich typologie a památkové hodnoty

SPECIALIZOVANÁ MAPA S ODBORNÝM OBSAHEM

Výzkumná aktivita: Výsledek vznikl na základě podpory při řešení projektu Opomíjená témata krajinářské architektury pro potřeby památkové péče, id kód DG18P02OVV007, který naplňuje globální cíl 2 a specifický cíl 2.1 Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II), financovaného Ministerstvem kultury ČR.

Předkládající organizace:

Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, Valtická 337, 691 44 Lednice

Autor předkládaného výstupu:

Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., Ing. Michaela Letá

Další spolupracovníci realizující terénní průzkumy:

Ing. Dagmar Fetterová, Mgr. Jiří Janál

září 2021

Odkaz na uložení výsledků

Mapa 0 - Existující a zaniklé stavby doloženého vzhledu

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_0.pdf

Mapa 1 - Identifikace kulturně historických hodnot – Autenticita koncepce

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_1.pdf

Mapa 2 – Identifikace kulturně historických hodnot - Autenticita materiálové substance

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_2.pdf

Mapa 3 – Identifikace kulturně historických hodnot - Historická integrita

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_3.pdf

Mapa 4 – Identifikace kulturně historických hodnot - Umělecká hodnota

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_4.pdf

Mapa 5 – Role oranžerií a skleníků v kompozici děl zahradního umění

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_5.pdf

Mapa 6 – Rozdělení objektů dle typu prosklené části – Oranžerie

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_6.pdf

Mapa 7 – Rozdělení objektů dle typu prosklené části – Skleníky

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_7.pdf

Mapa 8 – Rozdělení oranžerií dle vnitřního členění stavby a jeho projevu na vzhledu čelní fasády

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie_8.pdf

Popis metod a výsledků

https://ubz.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-ubz/projekty/naki-dg18p02ovv007/nmap-historicke-oranzerie/nmap04_historicke_oranzerie-popis_metod_a_vysledku.pdf

I. SYNTÉZA KARTOGRAFICKY NEBO PROSTŘEDNICTVÍM GEOGRAFICKÉHO INFORMAČNÍHO SYSTÉMU (GIS) VYJÁDŘENÝCH BODOVÝCH, PLOŠNÝCH, PROSTOROVÝCH A PŘÍPADNĚ I ČASOVÝCH INFORMACÍ (4D) A JEJICH SOUVISLOSTÍ

Materiál a software

Základním prostředím pro tvorbu výstupu je geografický informační systém ArcGIS 10.6.1 for Desktop od firmy ESRI (dále jen ArcGIS). Součástí ArcGIS jsou aplikace ArcMap a ArcCatalog umožňující vytváření, analýzy a tisk map, jejich správu, tvorbu a organizaci. Dále disponuje tento systém sadou nástrojů ArcToolbox pro správu a analýzu geografických dat. Použitý datový model: celý model vychází ze základní stavební jednotky geografického informačního systému tabulky (tzv. shapefile). Pro potřeby této práce je využit jeden typ tabulky: bodová (point shapefile). Všechny použité tabulky používají souřadný systém Jednotné trigonometrické sítě katastrální (S-JTSK) / Krovak East North, kód EPSG 5514.

Podkladovou vrstvu tvoří volně dostupná OpenStreetMap publikovaná pod licencí Open Database License (ODbL), která byla při zpracování dat vložena do systému ArcGIS přes WMS server. Základní vektorovou vrstvou výsledné mapy je lokalizace jednotlivých objektů oranžérií a skleníků včetně jejich identifikátorů.

Tiskové výstupy jsou ve formátu A1.

Základním podkladovým materiálem pro zpracování analýz a následných interpretací byly údaje a aktuální fotodokumentace získané terénním průzkumem, dobové historické fotografie, pohlednice a další archivní materiály.

Na jejich základě byl vybrán:

1) vzorek 150 existujících oranžérií a skleníků pro vyhodnocení jejich kulturně historických hodnot.

Každému ze čtyř základních kritérií, které je určující pro stanovení těchto hodnot, je věnován jeden mapový list:

- autenticita koncepce
- autenticita materiální substance
- historická integrita
- významnost prvku z hlediska jeho umělecké hodnoty

2) vzorek 210 existujících i zaniklých oranžérií a skleníků, u nichž byly získány kvalitní podklady o jejich původním vzhledu a umístění v kompozici díla zahradního umění pro vytvoření základní typologie. Toto rozdělení se zaměřilo jak na vlastní konstrukci staveb, respektive jejich prosklených částí, tak na jejich postavení v kompozici.

Speciální mapa je věnována:

- typologii prosklených ploch oranžérií
- typologii vnějšího projevu konstrukce oranžérií
- typologii skleníků
- postavení oranžérií a skleníků v kompozici

Tiskové výstupy map jsou ve formátu A1 o velikosti 841 x 594 mm.

II. POPIS DOSAŽENÝCH PŮVODNÍCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A VÝVOJE

a) Východiska

Předmětný soubor map je dílčím výstupem projektu, zabývajícím se jako celek specifickými problémy krajinářské architektury, kterým doposud nebyla věnována dostatečná vědecko-výzkumná pozornost. Konkrétně se předmětný soubor map zabývá jedním z nich, a tím je identifikace hodnot souboru staveb pro pěstování a prezentaci rostlin a jejich typologické rozdělení dle různých kritérií u souboru oranžérií a skleníků identifikovaných na území ČR v rámci terénních průzkumů.

Soubor map je samostatným výstupem, ale důležitá je jeho vazba na další výsledky projektu, především na:

B – Historické oranžérie, sbírkové skleníky a sortimenty rostlin s těmito stavbami související na území ČR

b) Vymezení pojmů

V rámci projektu byly mapovány stavby, které vznikly proto, aby sloužily v zimním období k uchování rostlin pěstovaných v nádobách, případně k celoroční prezentaci sbírek teplomilných rostlin. Podle nejčastěji kultivovaných rostlin se jim nejprve začalo říkat oranžérie či domy pro pomeranče. Jak se zdokonalovala výroba tabulového skla, zvětšovala se také zasklená plocha těchto staveb. V dobových dokumentech se začaly brzy označovat také jako skleníky (Glashaus). Objevují se také německá označení Triebhaus a Gewaschshaus, která bývají v současné literatuře interpretována jako označení spíše utilitárních pěstitelských staveb. Jak ale dokládají legendy barokních plánů zahrad, takto pojmenované stavby se nacházely i na prestižních místech v kompozici, a v mnoha případech se tedy mohlo jednat i o dobová synonyma k pojmu oranžérie. Označení oranžérie přetrvávalo kontinuálně až do 19. století, přestože v té době již nesloužily pouze k zimování rostlin citrusů, ale sbírek různých druhů subtropických rostlin, které mají s citrusy obdobné nároky. Architekt a stavitel Johan Philip Joendl (1828) rozlišuje čtyři typy staveb pro pěstování teplomilných rostlin. Byly to oranžérie, fíkovny, skleníky a ananasovny. Zatímco oranžérie měly sloužit pro zimování subtropických stromů a keřů v nádobách, skleníky byly určeny především pro byliny (květiny), které se zde pěstovaly celoročně. Skleníky mohly být studené, určené pro rostliny ze subtropů, a teplé pro pěstování tropických rostlin.

Hranice mezi skleníkem a oranžérií není tedy zcela jasně definována. V rámci projektu jsou při jejich rozlišování zohledněna především konstrukční specifika, protože jejich využívání se v čase měnilo nebo se o něm nedochoval dostatek zpráv. Jako skleníky jsou v rámci projektu označovány stavby, které mají kromě minimálně jedné stěny prosklenou i střechu. Stavby určené k zimování či prezentaci sbírek rostlin bývaly často součástí užitkové části obytných areálů. I ty jsou předmětem našeho zájmu, na rozdíl od skleníků, pařenišť a pěstíren určených pouze k produkčnímu pěstování rostlin.

V rámci projektu byly do 31. srpna 2021 získány údaje o existenci 340 objektů odpovídajících stanovené definici. U části z nich se však jednalo pouze o prameny písemné povahy, ze kterých nebylo možné určit vzhled a konstrukční řešení objektů. Při terénním průzkumu nebyla jejich existence v dané lokalitě potvrzena a tyto stavby nemohly být zařazeny do analyzovaného vzorku pro potřeby vytvoření typologie, ani identifikace památkových hodnot. Stejně tak nemohly být zařazeny objekty dochované v torzu, ke kterým se nedochovala relevantní obrazová dokumentace, a objekty zachycené na dobových vyobrazeních pouze zčásti nebo schematicky (např. vyobrazení J. Venuta z první poloviny 19. století). Do vzorku pro analýzu nebyly zařazeny ani fíkovny, protože u těchto staveb nebylo využíváno

prosklených částí, ale pouze rozebíratelných nebo „posunovatelných“ dřevěných částí konstrukce. Bude jim věnována samostatná kapitola v připravované odborné monografii, stejně jako stavbám pro pěstování ananasů, které byly od poloviny 18. století velmi rozšířené.

Kulturně historické hodnoty byly stanoveny u 150 existujících oranžérií a skleníků. Pro potřeby vytvoření typologie bylo pracováno s množinou 210 objektů.

V rámci projektu byly studovány literární i další informační zdroje věnované danému tématu v evropském kontextu a také architektuře jednotlivých zámeckých areálů, případně veřejných parků a sbírkových zahrad na našem území. Na tomto základě byla vytipována místa, kde se nacházejí, nacházely nebo by se mohly nacházet hledané stavby. Následně bylo provedeno terénní šetření a fotodokumentace nalezených objektů. Následoval archivní průzkum zaměřený na vybrané objekty s cílem získat o objektech relevantní historická data a další doplňující informace.

c) Popis metody výběru analyzovaných objektů

Pro vytvoření map s odborným obsahem bylo nutné nalézt a popsat reprezentativní soubor objektů oranžérií a prezentačních skleníků vyskytujících se na území ČR.

Přípravná fáze – v rámci přípravné fáze byly studovány literární i další informační zdroje věnované dějinám architektury především jednotlivých zámeckých a klášterních areálů, případně veřejných parků a sbírkových zahrad na našem území. Na tomto základě byla vytipována místa, kde se nacházejí, nacházely nebo by se mohly nacházet hledané stavby.

Terénní průzkum – následně bylo provedeno terénní šetření a fotodokumentace nalezených objektů.

Doplňkový průzkum – následoval archivní průzkum zaměřený na vybrané objekty, s cílem získat relevantní historická data o době výstavby a další doplňující informace.

V rámci projektu byly do 31. srpna 2021 získány údaje o existenci 340 objektů odpovídající výše uvedeným definicím. U části z nich se však jednalo pouze o prameny písemné povahy, ze kterých nebylo možné určit vzhled a konstrukční řešení objektu. Při terénním průzkumu nebyla jejich existence v dané lokalitě potvrzena a tyto stavby nemohly být zařazeny do analyzovaného vzorku pro potřeby vytvoření typologie, ani identifikace památkových hodnot. Stejně tak nemohly být zařazeny objekty dochované v torzu, ke kterým se nedochovala relevantní obrazová dokumentace, a objekty zachycené na dobových vyobrazeních pouze zčásti nebo schematicky (např. vyobrazení J. Venuta z první poloviny 19. století). Do vzorku pro analýzu nebyly zařazeny ani fíkovny, protože u těchto staveb nebylo využíváno prosklených částí, ale pouze rozebíratelných nebo „posunovatelných“ dřevěných částí konstrukce. Bude jim věnována samostatná kapitola v připravované odborné monografii, stejně jako stavbám pro pěstování ananasů, které byly od poloviny 18. století velmi rozšířené.

Kulturně historické hodnoty byly stanoveny u 150 existujících oranžérií a skleníků. Pro potřeby vytvoření typologie bylo pracováno s množinou 210 objektů existujících i zaniklých oranžérií a skleníků, u nichž jsou dochovány obrazové dokumenty, především fotografie dokládající jejich původní vzhled.

d) Historický úvod do problematiky staveb pro zimování a prezentaci rostlin

Od 16. století se na našem území ve vyšších vrstvách společnosti objevuje záliba v pěstování exotických, nejčastěji subtropických rostlin. Jejich vlastnictví se stalo symbolem bohatství, protože nebylo vždy snadné je získat a musely se pro ně budovat speciální stavby na přezimování. Tyto objekty plnily často i reprezentační funkci. Hrály důležitou roli v kompozici zahrad a parků. Po roce 1948 většina z nich ztratila svou původní funkci, zanikla nebo byla využívána jiným způsobem.

Nejprve se teplomilné rostliny pěstované v nádobách zimovaly ve sklepech nebo jiných bezmrazých místnostech. První zprávy o samostatných oranžériích se u nás dochovaly z druhé poloviny 16. století z Královské zahrady na Pražském hradě nebo z Novoměstské zahrady v Českém Krumlově. Bývaly dřevěné nebo kombinovaly zděné a dřevěné konstrukční prvky. Jednalo se o stálé nebo rozebíratelné stavby. Někdy mívaly rozebíratelnou pouze střechu. Tento typ střech byl nejčastější u fíkoven určených pro trvalé pěstování rostlin druhu *Ficus carica* L. V případě použití rozebíratelných konstrukcí oranžérií, mohla být část rostlin vysazena na daném místě přímo ve volné půdě, část pěstovaná v nádobách sem byla ze zahrady snesena až na podzim. Budování těchto dočasných staveb je na našem území zatím doloženo od 70. let 16. století v Královské zahradě v Praze, do konce 17. století z Lednice (od roku 1642), Květné zahrady v Kroměříži (1671) nebo z Vrchlabí.

První písemné i obrazově podložené údaje o stálé, nerozebíratelné oranžerii pochází z roku 1601 opět z Královské zahrady na Pražském hradě. Poté zprávy o oranžériích také vinou třicetileté války mizí a objevují se znovu na přelomu 17. a 18. století.

V první polovině 18. století kulminuje zájem o pěstování citrusů a oranžerie nesměly chybět v žádné významnější zahradě jak u šlechtických sídel, tak v bohatých kláštřích. Jejich stavební vývoj se ubíral několika směry. Existovaly vedle sebe utilitární stavby, fungující v rámci hospodářského zázemí zahrad, i stavby, které plnily spolu s pěstovanými rostlinami v zahradě výraznou reprezentační funkci. Tomu odpovídala i kvalita jejich architektury a umělecké výzdoby reflektující aktuální trendy. Oranžerie jako prestižní objekt mohla fungovat i zcela samostatně, jako například drážďanský Zwinger, zbudovaný jako důstojná kulisa dvorským slavnostem, nebo oranžerie v Kasselu. Takto koncipovaná oranžerie na našem území nebyla identifikována. Jako příklad oranžérií umístěných na hlavní ose barokních zahrad lze uvést oranžerii v Mnichově Hradišti, jejíž dochovaný středový pavilon z roku 1704 tvoří přímou protiváhu zámecké budově, stejně jako oranžerie v zahradě Černínského paláce v Praze. Dvojice oranžérií lemující závěr hlavní osy kompozice zahrady se zachovala u trojského zámku v Praze a je obrazově doložena z barokní zahrady ve Velkých Losínách. V Ploskovicích se nacházela dvojice staveb pro rostliny, opatřená sochařskou výzdobou v závěru zahrady u gloriety, a další dvojice staveb s velkými okny byla situovaná pod terasou před zámkem u velkého bazénu. V Miloticích dvojice oranžérií stojí přímo na terase před zámkem. Dále mohly být oranžerie dominantou některého komornějšího prostoru v zahradě. V Ostrově nad Ohří se na počátku 18. století stala dvojice oranžérií součástí opěrné zdi terasy pod jízdárnou. Kníže Antonín Florian z Liechtensteina nechal roku 1716 vybudovat hned vedle zámku v Lednici novou oranžerii. Její severní strana byla zděná, zbylé části dřevěné, její délka měla činit asi 170 m a sedlovou střechu krylo 22 500 šindelů. Ve své době mělo jít o oranžerii „největší v císařství rakouském a německém.“

Podle nalezených dokumentů byly barokní oranžerie na našem území nejčastěji samostatně stojící přízemní budovy obdélného půdorysu s velkými okny nebo plně prosklenou jižní stěnou ukončenou výraznou fabionovou římsou, tzv. labutím krkem. Tuto konstrukci měla dvojice oranžérií na příčné ose zámecké zahrady v Duchcově. V Břevnovském klášteře a v klášteře ve Vyšším Brodě prošly takto konstruované oranžerie v nedávné době rozsáhlou obnovou. V Břevnovském klášteře, v Mnichově Hradišti, nebo v Královské zahradě na Pražském hradě byly oranžerie rozděleny na dvě stejné části

výstavným středovým pavilonem sloužícím k reprezentačním účelům. Zde se mohla uplatnit náročnější malířská i sochařská výzdoba, zatímco stěny v prostorách určených pro rostliny se opatřovaly bílým nátěrem, aby měly rostliny v zimě co nejvyšší světelný komfort. Zbytky barokní freskové výmalby přímo v interiéru oranžerie byly objeveny v Manětíně. Je to zatím první doložený příklad na našem území. Bohatou iluzorní výmalbu měla na své vnější omítce rokoková oranžerie uzavírající hlavní osu zámecké zahrady v Dobříši. Do jejího půdorysu vstupuje již výrazná křivka stejně jako do architektury oranžerie tvořící závěr hlavní osy zahrady zámku Nový Falkenburg v Jablonném v Podještědí. Obě byly postaveny v 60. letech 18. století.

Od 70. let 18. století na naše území začínají pronikat myšlenky krajinářských zahrad a parků. Zde se stávají oranžerie a později skleníky jedním z běžných typů zahradních pavilonů a nechybí v architektonickém programu řady z nich. Nastupující 19. století bylo pak dobou velmi dynamickou, plnou nových objevů i návratů do minulosti. To vše se odrazilo na podobě staveb pro zimování a prezentaci teplomilných rostlin. Příchod nových konstrukčních materiálů, především železa a oceli, i obliba historizujících slohů přináší inovace jejich vzhledu. Oranžerie dostávaly novou vnější podobu, ale jejich vnitřní členění se zásadně nezměnilo. Stále se jednalo o stavby především obdélného půdorysu, ze severní strany chráněné před chladem obslužnou chodbou. Zde byla umístována topeniště a další nezbytná technická zázemí. Ve větší míře se začaly uplatňovat stavebně oddělené pavilony, a to nejen ve středu staveb jako v baroku, ale také na bocích. Sloužily nejčastěji jako salony pro podávání drobného občerstvení a odpočinek majitele i jeho hostů. Především z praktických důvodů část oranžerií přímo navazovala na dům zahradníka, nebo byla do obydlí zahradníka přímo integrována.

Nejvíce oranžerií bylo po celé 19. století budováno v klasicistním stylu. Zajímavé příklady se dochovaly například v zámeckých parcích v Telči (1858), Zahrádkách (po 1865), Veltrusech (1855), Kynžvartu (1840), Raduni, v Lázních Bělohrad (1831) nebo Boskovicích (1826). Na našem území však lze nalézt také stavby s neogotickými prvky např. na Orlíku, v Čechách pod Kosířem (1853), u hradu Veveří (1876) nebo v Častolovicích (po 1878). V Chlumci nad Cidlinou se nachází oranžerie (1820), u níž klasicistní architekturu s výrazným trojúhelníkovým štítem a dórskými sloupy doplňovala na konci 19. století okna s neogotickou výplní, dnes nedochovaná. Oranžerie v Blovicích (1874), jejíž boční i středový pavilon zdobily věžičky s cimbuřím a okna s lomeným obloukem, byla z větší části zbořena. Ve špatném technickém stavu se nachází novobarokní oranžerie ve Velkých Opatovicích, zatímco neorenesanční stavba oranžerie z roku 1835, kterou vrcholí hlavní osa zámeckého parku na Sychrově, se dočkala pečlivé obnovy.

Největšími milovníky exotických rostlin byli bezpochyby Angličané. Ti také jako první začali experimentovat se stavbami ze skla a kovu. Za průkopníky na tomto poli lze na našem území označit Liechtensteiny, kteří již v roce 1845 dokončili stavbu nového skleníku s obloukovou kovovou konstrukcí navazující na severní křídlo lednického zámku. O deset let později propojila prosklená konstrukce s neogotickými prvky schwarzenberský zámek v Hluboké nad Vltavou s nedaleko stojící zimní jízdárnou. Tyto stavby měly těsný kontakt s obytnou budovou a plnily funkci rozsáhlých zimních zahrad, ve kterých se rostliny pěstovaly celoročně. Skleníky s obloukovou konstrukcí se nacházely také v zahradě v Bystřici pod Hostýnem, Heřmanově Městci, v Dolní Rožínce nebo u hradu Pernštejn. Ty bohužel zanikly. Dochovaný skleník tohoto typu je možné kromě Lednice stále obdivovat v zámeckém parku v Kopidlně (1894).

Velký zájem o sbírání rostlin vedl také ke specializaci. Dobové zprávy hovoří o speciálních stavbách budovaných pro kamélie, palmy, orchideje, kapradiny, novoholandské rostliny (Austrálie, Nový Zéland) apod. Velmi proslulé sbírkové skleníky se nacházely u zámku v Děčíně. Domy pro kamélie jsou přímo zmiňovány v zámeckém zahradnictví v Kunštátě nebo v Nových Hradech. Velmi módním se stalo pěstování palem, pro něž byly určeny nejvyšší části skleníků, nebo se do oranžerií s plnou střechou

vkládaly dodatečné vyvýšené světlíky, jako u tzv. Palmového skleníku v Květné zahradě v Kroměříži. Skleníky se zajímavou kovovou konstrukcí se dochovaly například v klášteře Teplá (1907) nebo v zámeckých zahradách ve Valči (1894), Lánech (1881) či Liběšicích (1886).

V druhé polovině 19. století začala stoupat obliba zimních zahrad navazujících přímo na obytné budovy. Bývaly řešeny nejčastěji jako přístavby s velkými okny s obdobnou architekturou jako přilehlá obytná budova např. v Jezeří nebo v Brankách, ale častěji se opět jednalo o stavby ze skla a kovu. Bohužel většina byla později rozebrána a jejich vzhled se nám dochoval pouze na dobových fotografiích. Rozsáhlou zimní zahradu a další skleníky bylo možné navštívit např. u vily v Josefově Dole, v Českém Dubu, ve Vintířově. Dochována do dnešních dnů zůstala např. zimní zahrada zámku Světlá nad Sázavou.

Benešovy dekrety z roku 1945 zanechaly množství památek zcela bez majitelů a po únoru 1948 se vlastníkem všech historicky cenných objektů stal stát a hledalo se pro ně nové využití. Mimo jiné bylo rozhodnuto, že skleníky a oranžerie, nacházející se tehdy v areálech historických zahrad, nebude stát dále provozovat. Jako památky se prezentovaly pouze ty nejhodnotnější, pro ostatní se hledali noví majitelé a funkce. Řada z nich zcela zanikla, jiné byly přestavěny a sloužily nejčastěji jako skladovací či obytné prostory.

Oranžerie u zámku Raduň prošla kompletní obnovou (historické foto, nedatováno – NPÚ ÚPS v Kroměříži; aktuální foto, Fetterová D., 10. 2018)

e) Identifikace kulturně historických hodnot

Popis metody identifikace hodnot

Identifikace kulturně historických hodnot byla realizována dle certifikované metodiky OLŠAN J., KŘESADLOVÁ L. a EHRlich M. *Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění*. Praha: NPÚ, 2015, 72 s., certifikát č. 122. Tato metodika řeší také identifikaci hodnot jednotlivých stavebních strukturálních prvků kompozice děl zahradního umění, mezi něž oranžérie a skleníky patří.

Dle metodiky se u stavebních strukturálních prvků hodnotí následující kritéria: autenticita koncepce, autenticita materiální substance, historická integrita, významnost prvku z hlediska jeho umělecké hodnoty a ojedinělost.

	Kritéria znaků hodnot	Posuzovací stupnice
Stavební strukturální prvky, umělecké a umělecko-řemeslné prvky, prvky vybavenosti	Autenticita koncepce	vysoká (3), snižená (2), nízká (1), nulová (0)
	Autenticita materiální substance	
	Historická integrita	
	Významnost prvku z hlediska jeho umělecké hodnoty	velmi vysoká (3), vysoká (2), průměrná (1), nevýznamná (0)
	Ojedinělost	ojedinělý (1), nezjištěno (0)

Kritérium **autenticita koncepce** zahrnuje posouzení míry původnosti koncepce prvku v jejích dílčích aspektech – původnosti koncepce celého prvku a rovněž původnosti jeho detailního architektonického, uměleckého nebo řemeslného ztvárnění a původnosti koncepce role prvku v prostoru památky.

Autenticita materiální substance vyjadřuje posouzení míry původnosti hmotné substance prvku.

Kritérium **historická integrita** vyjadřuje posouzení míry nedotčenosti prvku negativními vlivy spojenými s vývojem (změny v čase jejího historického vývoje) a/nebo negativními vlivy spojenými s jejich nedostatečnou údržbou. Byla posuzována míry nedotčenosti její fyzické podstaty a funkce negativními vlivy.

Kritérium **Významnost prvku z hlediska jeho umělecké hodnoty a/nebo jedinečnost tvůrčího výkonu** vyjadřuje posouzení relativní významnosti prvku v kontextu památek zahradního umění na území ČR z hlediska jeho umělecké hodnoty.

Kritérium **ojedinělost** vyjadřuje posouzení míry ojedinělosti prvku v kontextu památek zahradního umění na území ČR na základě vyhodnocení četnosti jeho výskytu – aspekt relativní typologické vzácnosti prvku.

Kulturně historické hodnoty je možné hodnotit pouze u existujících objektů.

Pro sledované stavby oranžérií a skleníků **byla nově definována kritéria pro zařazení do jednotlivých stupňů** u hodnocených kritérií znaků dle specifik toho strukturálního prvku.

Pro hodnocení kritéria *Autenticita koncepce* a *Historická integrita* je důležitá znalost míry zachování koncepce hmotné substance, tedy existence jednotlivých funkčních částí staveb. Z tohoto důvodu byla v rámci terénního průzkumu sledována „míra zachování jednotlivých objektů“. Bylo určeno pět základních kategorií vyjadřující tuto „míru zachování“.

Míra zachování objektu

Kompletní stavba má zachovány, nebo kvalitně obnoveny všechny hlavní části původní konstrukce, zachována zůstala i větší část původních konstrukčních detailů.

Upravená stavba má zachovány, nebo kvalitně obnoveny všechny hlavní části původní konstrukce, při adaptaci pro současné využití byly ztraceny některé konstrukční detaily.

Chátrající stavba má zachovány všechny hlavní části původní konstrukce, ale je vlivem nedostatečné údržby v horším technickém stavu.

Torzo stavba vinou chátrání, případně stavebních proměn ztratila podstatnou část své konstrukce, a to především v částech určených pro pěstování rostlin.

Přestavěná stavba byla výrazně stavebně upravena pro jiné účely, než je pěstování rostlin.

Pro hodnocení kritéria *Historická integrita* je důležitá znalost původní a současné funkce objektu. Z tohoto důvodu bylo v rámci terénního šetření sledováno, zda stavba stále slouží k původnímu účelu, tedy k pěstování rostlin, případně k činnosti s pěstováním rostlin spojené. Byl zjišťován i sortiment pěstovaných rostlin, a to jak aktuální, tak dobový (archivní průzkum).

Dochovaná funkce

Vzhledem k tomu, že zachování funkce bylo zjištěno pouze u 30 objektů, nebyla již dále typologicky členěna míra tohoto zachování. Původně se počítalo s vyčleněním čtyř kategorií a) pěstování a prezentace sbírek rostlin s historickou kontinuitou (prezentace rostlin pěstovaných ve stavbě již před rokem 1948), b) pěstování a prezentace sbírek rostlin dobových sortimentů s přerušenou historickou kontinuitou, c) pěstovaný sortiment neodpovídá dobovému využití stavby, d) produkční pěstování rostlin. Od tohoto dělení bylo ustoupeno z důvodu malého množství hodnocených objektů a z důvodu absence informací o historických sortimentech (před rokem 1948) zde pěstovaných rostlin u většiny dochovaných staveb. Sbírkové rostliny s doloženou historickou kontinuitou byly identifikovány pouze u dvou objektů, u Velkého skleníku v Květné zahradě v Kroměříži a zámeckého skleníku v Lednici. V dalších 26 objektech se rostliny stále zimují, případně pěstují. Ve dvou případech dochované oranžérie slouží jako prodejny květin a zahrádkářských potřeb. I v tomto případě bylo na stavby nahlíženo jako na objekty, u kterých zůstala zachována původní funkce. V souhrnné tabulce je tedy tato informace vyjádřena pouze hodnotami ano, ne.

Pro hodnocení kritéria *Autenticita koncepce* bylo nutné sledovat také případné změny role stavby v prostoru díla zahradního umění. Pomocí dobových podkladů, především map stabilního katastru a leteckých snímků z 30. let 20. století byla vyhodnocena původní role stavby v kompozici. V rámci

terénního šetření pak bylo hodnoceno, zda došlo ke změně této role. Na základě interpretace zjištěných údajů byly stanoveny 4 základní kategorie (respektive 5) možného postavení staveb v kompozici:

- byla součástí zahradnictví nebo užitkové zahrady,
- byla součástí nádvoří zámku,
- byla součástí hlavní osy kompozice zahrady nebo parku,
- byla dominantou dílčí kompoziční jednotky zahrady nebo parku,
- nepodařilo se určit.

Výsledky

Kritérium *autenticita koncepce*

Definice obsahu jednotlivých hodnot stupnice pro skleníky a oranžerie

Vysoká hodnota autenticity koncepce (3) by měla být přiznána stavbám, u kterých zůstala zachována vysoká míra koncepce hmotné substance a stále plní svou původní kompoziční roli v autenticky dochovaném prostředí.

Snížená hodnota autenticity koncepce (2) by měla být přiznána stavbám, u nichž zůstala zachována vysoká míra koncepce hmotné substance, ale vinou změn ve svém okolí již neplní původní kompoziční funkce. Nebo naopak došlo dílčími přestavbami nebo chátráním k negativnímu ovlivnění původní koncepce materiální substance stavby, ale nadále plní původní kompoziční funkce.

Nízká hodnota autenticity koncepce (1) by měla být přiznána stavbám, u nichž došlo k dílčím negativním změnám, a to jak k negativnímu ovlivnění původní koncepce materiální substance, tak změně role v prostoru.

Nulová hodnota autenticity koncepce (0) by měla být přiznána zásadně přestavěným nebo zchátralým objektům (torza), u kterých současně došlo k výrazné změně podoby jejich prostředí, tedy ztratily i své kompoziční funkce.

Výsledky hodnocení

Vysoká hodnota autenticity koncepce byla identifikována u 38 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
9	Boskovice	JHM	KP	upravená	4
12	Budišov	VYS	KP	upravená	1
13	Buchlovice	ZLK	NKP	kompletní	1
16	Častolovice	HKK	KP	upravená	4
19	Čechy pod Kosířem	OLK	KP	kompletní	4
30	Dobříš	STČ	KP	upravená	4
43	Hluboká nad Vltavou	JHČ	NKP	kompletní	4

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
71	Konopiště	STČ	NKP	upravená	4
72	Kopidlno	HKK	KP	kompletní	4
77	Kroměříž Květná z. Palmový s.	ZLK	NKP	kompletní	2
78	Kroměříž, Květná z. Velký s.	ZLK	NKP	kompletní	2
88	Kynžvart	KVK	NKP	upravená	1
90	Lázně Bělohrad	HKK	KP	upravená	3
92	Lednice	JHM	NKP	kompletní	4
93	Lednice	JHM	NKP	kompletní	4
101	Libochovice	ULK	NKP	upravená	4
107	Lomnice	JHM	KP	upravená	1
109	Loučná nad Desnou	OLK	KP	upravená	4
112	Lysice	JHM	NKP	kompletní	1
117	Milotice P	JHM	NKP	upravená	3
118	Milotice L	JHM	NKP	upravená	3
125	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	kompletní	0
136	Opočno	HKK	NKP	upravená	4
137	Orlík	JHČ	NKP	upravená	4
152	Praha Břevnovský klášter	PHA	KP	upravená	4
153	Praha Černínský palác	PHA	NKP	upravená	3
159	Praha, Malá Fürstenberská P	PHA	KP	upravená	3
160	Praha, Malá Fürstenberská z. L	PHA	KP	upravená	3
161	Praha, Velká Fürstenberská z. P	PHA	KP	upravená	3
162	Praha, Velká Fürstenberská z. L	PHA	KP	upravená	3
167	Raduň	MSK	KP	upravená	4
169	Ratibořice	HKK	NKP	upravená	4
177	Světlá nad Sázavou	VYS	KP	kompletní	2
179	Sychrov	LBK	NKP	kompletní	3
182	Telč	VYS	NKP	kompletní	4
195	Veltrusy	STČ	NKP	upravená	4
198	Veveří	JHM	KP	chátrající	4
204	Zahrádky	LBK	KP	chátrající	4
210	Žireč	HKK	KP	upravená	1

Snížená hodnota autenticity koncepce byla identifikována u 43 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
2	Bernartice	OLK	Ne	upravená	
4	Bílina	ULK	KP	upravená	2
6	Bludov	OLK	KP	upravená	1
8	Borovany	JHČ	OP KP	upravená	1
20	Červené Poříčí	PLK	NKP	chátrající	4
21	Červený Hrádek	ULK	KP	upravená	4

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
23	Český Krumlov	JHČ	NKP	upravená	1
29	Dobříš	STČ	KP	torzo	3
37	Drahenice	STČ	KP	chátrající	1
39	Habrovany	JHM	KP	chátrající	4
49	Hostačov	VYS	ne	chátrající	1
52	Hrádek u Sušice	PLK	KP	upravená	1
54	Chlumeck nad Cidlinou	HKK	KP	upravená	4
55	Choceň	PAK	ne	upravená	1
60	Jablonné	LBK	KP	upravená	3
61	Jaroměřice nad Rokytinou	VYS	NKP	přestavěná	4
64	Jindřichův Hradec	JHČ	KP	upravená	1
67	Karlova Studánka	MSK	KP	upravená	4
73	Kozel	PLK	NKP	upravená	1
86	Kvasiny	HKK	KP	kompletní	4
89	Lány	STČ	KP	upravená	4
100	Liblice	STČ	KP	upravená	1
108	Loučeň	STČ	KP	upravená	4
110	Luka nad Jihlavou	VYS	KP	upravená	1
114	Maleč	VYS	KP	přestavěná	3
115	Manětín	PLK	NKP	upravená	3
132	Nové Sedliště	PLK	KP	upravená	4
134	Olomouc-Smetanovy Sady	OLK	KP	upravená	4
150	Praha, Královská zahrada – empírový s.	PHA	KP	upravená	4
155	Praha, zámek Troja P	PHA	KP	upravená	3
156	Praha, zámek Troja L	PHA	KP	upravená	3
163	Praha, Klamovka	PHA	KP	upravená	4
165	Přestavky (z. Nové Mitrovice)	STČ	KP	upravená	1
166	Radenín	JHČ	KP	torzo	4
170	Rokytnice u Přerova	OLK	KP	upravená	1
174	Smilkov	STČ	KP	kompletní	4
176	Střílky	ZLK	KP	upravená	4
180	Šilheřovice	MSK	KP	upravená	1
181	Tavíkovice	JHM	KP	upravená	1
184	Teplá	KVK	NKP	chátrající	4
186	Trhanov	PLK	KP	upravená	4
191	Velké Heraltice	MSK	KP	upravená	1
192	Velké Losiny	OLK	NKP	upravená	1
194	Velké Opatovice	JHM	KP	chátrající	4
198	Veveří	JHM	KP	chátrající	4
203	Vyšší Brod	JHČ	NKP	upravená	4

Nízká hodnota autenticity koncepce byla identifikována u 44 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
2	Bernartice	OLK	ne	upravená	
4	Bílina	ULK	KP	upravená	2
6	Bludov	OLK	KP	upravená	1
8	Borovany	JHČ	OP KP	upravená	1
20	Červené Poříčí	PLK	NKP	chátrající	4
21	Červený Hrádek	ULK	KP	upravená	4
23	Český Krumlov	JHČ	NKP	upravená	1
29	Dobříš	STČ	KP	torzo	3
37	Drahenice	STČ	KP	chátrající	1
39	Habrovany	JHM	KP	chátrající	4
49	Hostačov	VYS	ne	chátrající	1
52	Hrádek u Sušice	PLK	KP	upravená	1
54	Chlumeck nad Cidlinou	HKK	KP	upravená	4
55	Choceň	PAK	ne	upravená	1
60	Jablonné	LBK	KP	upravená	3
61	Jaroměřice nad Rokytou	VYS	NKP	přestavěná	4
64	Jindřichův Hradec	JHČ	KP	upravená	1
67	Karlova Studánka	MSK	KP	upravená	4
73	Kozel	PLK	NKP	upravená	1
86	Kvasiny	HKK	KP	kompletní	4
89	Lány	STČ	KP	upravená	4
100	Liblice	STČ	KP	upravená	1
108	Loučeň	STČ	KP	upravená	4
110	Luka nad Jihlavou	VYS	KP	upravená	1
114	Maleč	VYS	KP	přestavěná	3
115	Manětín	PLK	NKP	upravená	3
132	Nové Sedliště	PLK	KP	upravená	4
134	Olomouc-Smetanovy Sady	OLK	KP	upravená	4
150	Praha Královská zahrada – empírový s.	PHA	KP	upravená	4
155	Praha, zámek Troja P	PHA	KP	upravená	3
156	Praha, zámek Troja L	PHA	KP	upravená	3
163	Praha, Klamovka	PHA	KP	upravená	4
165	Přestavky (z. Nové Mitrovice)	STČ	KP	upravená	1
166	Radenín	JHČ	KP	torzo	4
170	Rokytice u Přerova	OLK	KP	upravená	1
174	Smilkov	STČ	KP	kompletní	4
176	Střílky	ZLK	KP	upravená	4
180	Šilheřovice	MSK	KP	upravená	1
181	Tavíkovice	JHM	KP	upravená	1
184	Teplá	KVK	NKP	chátrající	4

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
186	Trhanov	PLK	KP	upravená	4
191	Velké Heraltice	MSK	KP	upravená	1
192	Velké Losiny	OLK	NKP	upravená	1
194	Velké Opatovice	JHM	KP	chátrající	4
198	Veveří	JHM	KP	chátrající	4
203	Vyšší Brod	JHČ	NKP	upravená	4
3	Bílá Voda	OLK	KP	přestavěná	2
11	Budíškovice	JHČ	KP	přestavěná	1
15	Bzenec	JHM	KP	přestavěná	1
17	Citov	OLK	OP KP	přestavěná	1
25	Český Rudolec	JHČ	ne	přestavěná	4
28	Děčín	ULK	KP	torzo	4
33	Dolní Životice	MSK	ne	přestavěná	4
44	Hluboš	STČ	KP	přestavěná	0
46	Holovousy	HKK	ne	chátrající	1
51	Hrádek u Nechanic	HKK	NKP	chátrající	1
53	Hynčice (Albrechtice)	MSK	KP	přestavěná	4
57	Chrast	PAK	ne	přestavěná	4
59	Chudenice	PLK	KP	přestavěná	4
70	Konopiště	STČ	NKP	přestavěná	4
74	Krásný Dvůr	ULK	NKP	torzo	4
75	Kravsko	JHM	KP	přestavěná	4
80	Kroměříž Podzámecká z.	ZLK	NKP	přestavěná	4
91	Lčovice	JHČ	KP	přestavěná	4
96	Letohrad	PAK	PZ	přestavěná	3
99	Liběšice	ULK	KP	chátrající	4
102	Libochovice	ULK	NKP	torzo	4
104	Litenčice	ZLK	KP	přestavěná	1
105	Litultovice	MSK	ne	přestavěná	0
120	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo	4
121	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo	3
124	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	chátrající	1
128	Nemyšl	JHČ	KP	přestavěná	0
130	Nové Dvory	STČ	KP	přestavěná	1
131	Nové Hrady	JHČ	KP	přestavěná	4
133	Nové Syrovice	VYS	ne	přestavěná	0
140	Osová	VYS	KP	torzo	4
141	Ostrov nad Ohří	KVK	KP	přestavěná	0
147	Ploskovice P	ULK	NKP	torzo	3
148	Ploskovice L	ULK	NKP	přestavěná	3
151	Praha Královská zahrada-dům prezidenta	PHA	KP	přestavěná	4
157	Praha Kajetánka	PHA	KP	přestavěná	3
168	Rajec	JHM	NKP	přestavěná	1

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
173	Smečno	STČ	KP	přestavěná	4
185	Tochovice	STČ	ne	přestavěná	4
188	Uherčice	JHM	NKP	chátrající	4
190	Valeč	KVK	KP	chátrající	1
201	Vranč - Bítov	JHM	ne	přestavěná	1
206	Zámorsk	PAK	KP	přestavěná	4
208	Židlochovice	JHM	KP	přestavěná	4
209	Žihobce	PLK	KP	přestavěná	4

Nulová hodnota autenticity koncepce byla identifikována u 25 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
3	Bílá Voda	OLK	KP	přestavěná	2
15	Bzenec	JHM	KP	přestavěná	1
25	Český Rudolec	JHČ	ne	přestavěná	4
44	Hluboš	STČ	KP	přestavěná	0
104	Litenčice	ZLK	KP	přestavěná	1
128	Nemyšl	JHČ	KP	přestavěná	0
5	Blovice	PLK	ne	torzo	4
175	Strážnice	JHM	KP	torzo	1
48	Hořín	STČ	KP	torzo	1
34	Doudleby nad Orlicí	HKK	ne	torzo	1
36	Duchcov	ULK	KP	torzo	1
62	Jevišovice	JHM	KP	torzo	1
65	Jinošov	VYS	KP	torzo	4
68	Komařice	JHČ	KP	torzo	1
84	Kunštát	JHM	ne	torzo	1
98	Liběchov	STČ	KP	torzo	4
103	Linhartovy	MSK	-	torzo	4
106	Lnáře	JHČ	KP	torzo	1
123	Moravský Krumlov	JHM	ne	torzo	1
142	Osvračín	PLK	KP	torzo	0
149	Police	VYS	KP	torzo	1
154	Praha Královská obora	PHA	KP	torzo	4
171	Rožmberk	JHČ	KP	torzo	4
189	Uhrov	VYS	KP	torzo	1
196	Veselí nad Moravou	JHM	KP	torzo	1
205	Zákupy	LBK	NKP	torzo	4

Kritérium *autenticita materiálové substance*

Definice obsahu jednotlivých hodnot stupnice pro skleníky a oranžerie

Vysoká hodnota autenticity materiální substance (3) by měla být přiznána stavbám, u kterých zůstala zachována ve velké míře původní hmotná substance včetně architektonických detailů a vnitřních technologií. Ta může být zachována jak u objektů kompletních, tak chátrajících, které nebyly vystaveny významnějším stavebním zásahům.

Snížená hodnota autenticity materiální substance (2) by měla být přiznána stavbám, u nichž zůstala zachována vysoká míra hmotné substance bez výraznějších stavebních zásahů, ale došlo ke ztrátám na úrovni architektonických detailů konstrukce případně technologií.

Nízká hodnota autenticity materiální substance (1) by měla být přiznána stavbám, u nichž došlo k narušení hmotné substance především vlivem přestavby nebo dlouhodobého chátrání.

Nulová hodnota autenticity materiální substance (0) by měla být přiznána stavbám, z nichž zůstala vlivem razantní přestavby nebo dlouhodobého chátrání zachována pouze malá část původních konstrukcí.

Výsledky hodnocení

Vysoká hodnota autenticity materiální substance byla identifikována u 12 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
13	Buchlovice	ZLK	NKP	kompletní
19	Čechy pod Kosířem	OLK	KP	kompletní
20	Červené Poříčí	PLK	NKP	chátrající
43	Hluboká nad Vltavou	JHČ	NKP	kompletní
72	Kopidlno	HKK	KP	kompletní
77	Kroměříž, Květná z. Palmový s.	ZLK	NKP	kompletní
78	Kroměříž, Květná z. Velký s.	ZLK	NKP	kompletní
92	Lednice	JHM	NKP	kompletní
93	Lednice	JHM	NKP	kompletní
125	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	kompletní
177	Světlá nad Sázavou	VYS	KP	kompletní
179	Sychrov	LBK	NKP	kompletní

Snížená hodnota autenticity materiální substance byla identifikována u 68 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
2	Bernartice	OLK	ne	upravená
4	Bílina	ULK	KP	upravená
6	Bludov	OLK	KP	upravená
8	Borovany	JHČ	OP KP	upravená
9	Boskovice	JHM	KP	upravená
12	Budišov	VYS	KP	upravená
16	Častolovice	HKK	KP	upravená

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
21	Červený Hrádek	ULK	KP	upravená
23	Český Krumlov	JHČ	NKP	upravená
30	Dobříš	STČ	KP	upravená
37	Drahenice	STČ	KP	chátrající
46	Holovousy	HKK	ne	chátrající
49	Hostačov	VYS	ne	chátrající
52	Hrádek u Sušice	PLK	KP	upravená
54	Chlumeck nad Cidlinou	HKK	KP	upravená
55	Choceň	PAK	ne	upravená
60	Jablonné	LBK	KP	upravená
64	Jindřichův Hradec	JHČ	KP	upravená
67	Karlova Studánka	MSK	KP	upravená
71	Konopiště	STČ	NKP	upravená
73	Kozel	PLK	NKP	upravená
86	Kvasiny	HKK	KP	kompletní
88	Kynžvart	KVK	NKP	upravená
89	Lány	STČ	KP	upravená
90	Lázně Bělohrad	HKK	KP	upravená
99	Liběšice	ULK	KP	chátrající
100	Liblice	STČ	KP	upravená
101	Libochovice	ULK	NKP	upravená
107	Lomnice	JHM	KP	upravená
108	Loučeň	STČ	KP	upravená
109	Loučná nad Desnou	OLK	KP	upravená
110	Luka nad Jihlavou	VYS	KP	upravená
112	Lysice	JHM	NKP	kompletní
115	Manětín	PLK	NKP	upravená
117	Milotice P	JHM	NKP	upravená
118	Milotice L	JHM	NKP	upravená
124	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	chátrající
132	Nové Sedliště	PLK	KP	upravená
134	Olomouc-Smetanovy Sady	OLK	KP	upravená
136	Opočno	HKK	NKP	upravená
137	Orlík	JHČ	NKP	upravená
150	Praha, Královská z. empírový s.	PHA	KP	upravená
152	Praha, Břevnovský klášter	PHA	KP	upravená
153	Praha, Černínský palác	PHA	NKP	upravená
155	Praha, zámek Troja P	PHA	KP	upravená
156	Praha, zámek Troja L	PHA	KP	upravená
163	Praha, Klamovka	PHA	KP	upravená
165	Přestavlký (z. Nové Mitrovice)	STČ	KP	upravená
167	Raduň	MSK	KP	upravená
169	Ratibořice	HKK	NKP	upravená
170	Rokytnice u Přerova	OLK	KP	upravená
174	Smilkov	STČ	KP	kompletní

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
176	Střílky	ZLK	KP	upravená
180	Šilheřovice	MSK	KP	upravená
181	Tavíkovice	JHM	KP	upravená
184	Teplá	KVK	NKP	chátrající
186	Trhanov	PLK	KP	upravená
188	Uherčice	JHM	NKP	chátrající
190	Valeč	KVK	KP	chátrající
191	Velké Heraltice	MSK	KP	upravená
192	Velké Losiny	OLK	NKP	upravená
194	Velké Opatovice	JHM	KP	chátrající
195	Veltrusy	STČ	NKP	upravená
198	Veveří	JHM	KP	chátrající
203	Vyšší Brod	JHČ	NKP	upravená
204	Zahrádky	LBK	KP	chátrající
210	Žireč	HKK	KP	upravená

Nízká hodnota autenticity materiální substance byla identifikována u 58 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
11	Budíškovice	JHČ	KP	přestavěná
17	Citov	OLK	OP KP	přestavěná
28	Děčín	ULK	KP	torzo
29	Dobříš	STČ	KP	torzo
33	Dolní Životice	MSK	ne	přestavěná
34	Doudleby nad Orlicí	HKK	ne	torzo
36	Duchcov	ULK	KP	torzo
39	Habrovany	JHM	KP	chátrající
48	Hořín	STČ	KP	torzo
51	Hrádek u Nechanic	HKK	NKP	chátrající
53	Hynčice (Albrechtice)	MSK	KP	přestavěná
57	Chrast	PAK	ne	přestavěná
59	Chudenice	PLK	KP	přestavěná
61	Jaroměřice nad Rokytnou	VYS	NKP	přestavěná
62	Jevišovice	JHM	KP	torzo
65	Jinošov	VYS	KP	torzo
68	Komařice	JHČ	KP	torzo
70	Konopiště	STČ	NKP	přestavěná
74	Krásný Dvůr	ULK	NKP	torzo
75	Kravsko	JHM	KP	přestavěná
80	Kroměříž, Podzámecká z.	ZLK	NKP	přestavěná
84	Kunštát	JHM	ne	torzo
91	Lčovice	JHČ	KP	přestavěná
96	Letohrad	PAK	PZ	přestavěná

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
98	Liběchov	STČ	KP	torzo
102	Libochovice	ULK	NKP	torzo
103	Linhartovy	MSK		torzo
105	Litultovice	MSK	ne	přestavěná
106	Lnáře	JHČ	KP	torzo
114	Maleč	VYS	KP	přestavěná
120	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo
121	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo
123	Moravský Krumlov	JHM	ne	torzo
130	Nové Dvory	STČ	KP	přestavěná
131	Nové Hradý	JHČ	KP	přestavěná
133	Nové Syrovice	VYS	ne	přestavěná
140	Osová	VYS	KP	torzo
141	Ostrov nad Ohří	KVK	KP	přestavěná
142	Osvračín	PLK	KP	torzo
147	Ploskovice P	ULK	NKP	torzo
148	Ploskovice L	ULK	NKP	přestavěná
149	Police	VYS	KP	torzo
151	Praha, Královská z. dům prezid.	PHA	KP	přestavěná
154	Praha, Královská obora	PHA	KP	torzo
157	Praha, Kajetánka	PHA	KP	přestavěná
166	Radenín	JHČ	KP	torzo
168	Rajec	JHM	NKP	přestavěná
171	Rožmberk	JHČ	KP	torzo
173	Smečno	STČ	KP	přestavěná
185	Tochovice	STČ	ne	přestavěná
189	Uhrov	VYS	KP	torzo
196	Veselí nad Moravou	JHM	KP	torzo
201	Vranč – Bítov	JHM	ne	přestavěná
205	Zákupy	LBK	NKP	torzo
206	Zámorsk	PAK	KP	přestavěná
208	Židlochovice	JHM	KP	přestavěná
209	Žihobce	PLK	KP	Přestavěná

Nulová hodnota autenticity materiální substance byla identifikována u 12 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
3	Bílá Voda	OLK	KP	přestavěná
15	Bzenec	JHM	KP	přestavěná
25	Český Rudolec	JHČ	ne	přestavěná
44	Hluboš	STČ	KP	přestavěná
104	Litenčice	ZLK	KP	přestavěná
128	Nemyšl	JHČ	KP	přestavěná
5	Blovice	PLK	ne	torzo

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu
175	Strážnice	JHM	KP	torzo
159	Praha, Malá Fürstenberská P	PHA	KP	upravená
160	Praha, Malá Fürstenberská z. L	PHA	KP	upravená
161	Praha, Velká Fürstenberská z. P	PHA	KP	upravená
162	Praha, Velká Fürstenberská z. L	PHA	KP	upravená

Kritérium *Historická integrita*

Definice obsahu jednotlivých hodnot stupnice pro skleníky a oranžerie

Vysoká hodnota historické integrity (3) by měla být přiznána stavbám, u kterých zůstala zachována vysoká míra koncepce hmotné substance (byly zařazeny do kategorie staveb kompletních, upravených, případně chátrajících) a stále plní svou původní funkci, tedy zimování a prezentace rostlin, případně slouží k pěstování a prodeji rostlin.

Snížená hodnota historické integrity (2) by měla být přiznána stavbám, u nichž zůstala zachována vysoká míra koncepce hmotné substance (stavby kompletní, upravené nebo chátrající), ale slouží jiné funkci než je zimování nebo prezentace rostlin.

Nízká hodnota historické integrity (1) by měla být přiznána stavbám přestavěným nebo zchátralým, které nejen ztratily svou původní funkci, ale byla narušena i jejich koncepce hmotné substance.

Nulová hodnota historické integrity (0) by měla být přiznána stavbám zásadně přestavěným nebo výrazně zchátralým, u nichž zůstala zachována původní materiálová substance pouze v minimální míře.

Výsledky hodnocení

Vysoká hodnota historické integrity byla identifikována u 30 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
13	Buchlovice	ZLK	NKP	kompletní	1
72	Kopidlno	HKK	KP	kompletní	4
77	Kroměříž, Květná z. Palmový s.	ZLK	NKP	kompletní	2
78	Kroměříž, Květná z. Velký s.	ZLK	NKP	kompletní	2
92	Lednice	JHM	NKP	kompletní	4
112	Lysice	JHM	NKP	kompletní	1
177	Světlá nad Sázavou	VYS	KP	kompletní	2
182	Telč	VYS	NKP	kompletní	4
2	Bernartice	OLK	ne	upravená	
6	Bludov	OLK	KP	upravená	1
23	Český Krumlov	JHČ	NKP	upravená	1
71	Konopiště	STČ	NKP	upravená	4
73	Kozel	PLK	NKP	upravená	1
88	Kynžvart	KVK	NKP	upravená	1

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
89	Lány	STČ	KP	upravená	4
100	Liblice	STČ	KP	upravená	1
101	Libochovice	ULK	NKP	upravená	4
115	Manětín	PLK	NKP	upravená	3
136	Opočno	HKK	NKP	upravená	4
150	Praha, Královská zahrada-empírový skl.	PHA	KP	upravená	4
159	Praha, Malá Fürstenberská zahrada P	PHA	KP	upravená	3
160	Praha, Malá Fürstenberská zahrada L	PHA	KP	upravená	3
167	Raduň	MSK	KP	upravená	4
168	Rajec	JHM	NKP	upravená	1
169	Ratibořice	HKK	NKP	upravená	4
170	Rokytnice u Přerova	OLK	KP	upravená	1
191	Velké Heraltice	MSK	KP	upravená	1
192	Velké Losiny	OLK	NKP	upravená	1
195	Veltrusy	STČ	NKP	upravená	4
210	Žireč	HKK	KP	upravená	1

Snížená hodnota historické integrity byla identifikována u 59 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
12	Budišov	VYS	KP	kompletní	1
19	Čechy pod Kosířem	OLK	KP	kompletní	4
20	Červené Poříčí	PLK	NKP	kompletní	4
43	Hluboká nad Vltavou	JHČ	NKP	kompletní	4
49	Hostačov	VYS	ne	kompletní	1
86	Kvasiny	HKK	KP	kompletní	4
93	Lednice	JHM	NKP	kompletní	4
125	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	kompletní	0
174	Smilkov	STČ	KP	kompletní	4
179	Sychrov	LBK	NKP	kompletní	3
2	Bernartice	OLK	ne	upravená	0
4	Bílina	ULK	KP	upravená	2
8	Borovany	JHČ	OP KP	upravená	1
9	Boskovice	JHM	KP	upravená	4
16	Častolovice	HKK	KP	upravená	4
21	Červený Hrádek	ULK	KP	upravená	4
30	Dobříš	STČ	KP	upravená	4
39	Habrovany	JHM	KP	upravená	4
52	Hrádek u Sušice	PLK	KP	upravená	1

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
54	Chlumeck nad Cidlinou	HKK	KP	upravená	4
55	Choceň	PAK	ne	upravená	1
60	Jablonné	LBK	KP	upravená	3
64	Jindřichův Hradec	JHČ	KP	upravená	1
67	Karlova Studánka	MSK	KP	upravená	4
90	Lázně Bělohrad	HKK	KP	upravená	3
107	Lomnice	JHM	KP	upravená	1
108	Loučeň	STČ	KP	upravená	4
109	Loučná nad Desnou	OLK	KP	upravená	4
110	Luka nad Jihlavou	VYS	KP	upravená	1
117	Milotice P	JHM	NKP	upravená	3
118	Milotice L	JHM	NKP	upravená	3
132	Nové Sedliště	PLK	KP	upravená	4
134	Olomouc-Smetanovy Sady	OLK	KP	upravená	4
137	Orlík	JHČ	NKP	upravená	4
152	Praha, Břevnovský klášter	PHA	KP	upravená	4
153	Praha, Černínský palác	PHA	NKP	upravená	3
155	Praha, zámek Troja P	PHA	KP	upravená	3
156	Praha, zámek Troja L	PHA	KP	upravená	3
161	Praha, Velká Fürstenberská zahrada P	PHA	KP	upravená	3
162	Praha, Velká Fürstenberská zahrada L	PHA	KP	upravená	3
163	Praha, Klamovka	PHA	KP	upravená	4
165	Přestavky (z. Nové Mitrovice)	STČ	KP	upravená	1
176	Střílky	ZLK	KP	upravená	4
180	Šilheřovice	MSK	KP	upravená	1
181	Tavíkovice	JHM	KP	upravená	1
186	Trhanov	PLK	KP	upravená	4
203	Vyšší Brod	JHČ	NKP	upravená	4
20	Červené Poříčí	PLK	NKP	chátrající	4
37	Drahenice	STČ	KP	chátrající	1
49	Hostačov	VYS	ne	chátrající	1
99	Liběšice	ULK	KP	chátrající	4
124	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	chátrající	1
184	Teplá	KVK	NKP	chátrající	4
188	Uherčice	JHM	NKP	chátrající	4
190	Valeč	KVK	KP	chátrající	1
194	Velké Opatovice	JHM	KP	chátrající	4
198	Veveří	JHM	KP	chátrající	4
204	Zahrádky	LBK	KP	chátrající	4

Nízká hodnota historické integrity byla identifikována u 53 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
11	Budíškovice	JHČ	KP	přestavěná	1
17	Citov	OLK	OP KP	přestavěná	1
33	Dolní Životice	MSK	ne	přestavěná	4
39	Habrovany	JHM	KP	přestavěná	4
53	Hynčice (Albrechtice)	MSK	KP	přestavěná	4
57	Chrast	PAK	ne	přestavěná	4
59	Chudenice	PLK	KP	přestavěná	4
61	Jaroměřice nad Rokytnou	VYS	NKP	přestavěná	4
70	Konopiště	STČ	NKP	přestavěná	4
75	Kravsko	JHM	KP	přestavěná	4
80	Kroměříž, Podzámecká z.	ZLK	NKP	přestavěná	4
91	Lčovice	JHČ	KP	přestavěná	4
96	Letohrad	PAK	PZ	přestavěná	3
105	Litultovice	MSK	ne	přestavěná	0
114	Maleč	VYS	KP	přestavěná	3
130	Nové Dvory	STČ	KP	přestavěná	1
131	Nové Hradky	JHČ	KP	přestavěná	4
133	Nové Syrovice	VYS	ne	přestavěná	0
141	Ostrov nad Ohří	KVK	KP	přestavěná	0
148	Ploskovice L	ULK	NKP	přestavěná	3
151	Praha, Královská zahrada – dům prezidenta	PHA	KP	přestavěná	4
157	Praha, Kajetánka	PHA	KP	přestavěná	3
168	Rájec	JHM	NKP	přestavěná	1
173	Smečno	STČ	KP	přestavěná	4
185	Tochovice	STČ	ne	přestavěná	4
201	Vranč - Bítov	JHM	ne	přestavěná	1
206	Zámorsk	PAK	KP	přestavěná	4
208	Židlochovice	JHM	KP	přestavěná	1
209	Žihobce	PLK	KP	přestavěná	4
28	Děčín	ULK	KP	torzo	4
29	Dobříš	STČ	KP	torzo	3
34	Doudleby nad Orlicí	HKK	ne	torzo	1
36	Duchcov	ULK	KP	torzo	1
48	Hořín	STČ	KP	torzo	1
62	Jevišovice	JHM	KP	torzo	1
65	Jinošov	VYS	KP	torzo	4
68	Komařice	JHČ	KP	torzo	1
74	Krásný Dvůr	ULK	NKP	torzo	4
84	Kunštát	JHM	ne	torzo	1
98	Liběchov	STČ	KP	torzo	4
102	Libochovice	ULK	NKP	torzo	4

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
103	Linhartovy	MSK		torzo	4
106	Lnáře	JHČ	KP	torzo	1
120	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo	4
121	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo	3
123	Moravský Krumlov	JHM	ne	torzo	1
140	Osová	VYS	KP	torzo	4
142	Osvračín	PLK	KP	torzo	0
147	Ploskovice P	ULK	NKP	torzo	3
149	Police	VYS	KP	torzo	1
154	Praha Královská obora	PHA	KP	torzo	4
166	Radenín	JHČ	KP	torzo	4
171	Rožmberk	JHČ	KP	torzo	4
189	Uhrov	VYS	KP	torzo	1
196	Veselí nad Moravou	JHM	KP	torzo	1
205	Zákupy	LBK	NKP	torzo	4
46	Holovousy	HKK	ne	chátrající	1
51	Hrádek u Nechanic	HKK	NKP	chátrající	1

Nulová hodnota historické integrity byla identifikována u 8 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
3	Bílá Voda	OLK	KP	přestavěná	2
15	Bzenec	JHM	KP	přestavěná	1
25	Český Rudolec	JHČ	ne	přestavěná	4
44	Hluboš	STČ	KP	přestavěná	0
104	Litenčice	ZLK	KP	přestavěná	1
128	Nemyšl	JHČ	KP	přestavěná	0
5	Blovice	PLK	ne	torzo	4
175	Strážnice	JHM	KP	torzo	1

Kritérium Umělecká hodnota

Definice obsahu jednotlivých hodnot stupnice pro skleníky a oranžerie

Velmi vysoká umělecká hodnota (3) by měla být přiznána stavbám, které navrhovali významní architekti a patří k předním dílům dobové stavební produkce.

Vysoká umělecká hodnota (2) by měla být přiznána stavbám patřícím ke kvalitním dílům dobové architektonické produkce.

Průměrná umělecká hodnota (1) by měla být přiznána stavbám řadícím se k běžné dobové architektonické produkci bez výrazné autorské invence.

Nevýznamná umělecká hodnota (0) by měla být přiznána stavbám primárně utilitárním, v jejichž architektuře se nenacházejí hodnotné architektonické prvky.

Výsledky hodnocení

Velmi vysoká umělecká hodnota byla identifikována u 6 objektů.

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
9	Boskovice	JHM	KP	upravená	4
43	Hluboká nad Vltavou	JHČ	NKP	kompletní	4
92	Lednice	JHM	NKP	kompletní	4
60	Jablonné	LBK	KP	upravená	3
103	Linhartovy	MSK		torzo	4
182	Telč	VYS	NKP	kompletní	4

Vysoká umělecká hodnota byla identifikována u 34 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
4	Bílina	ULK	KP	upravená	2
19	Čechy pod Kosířem	OLK	KP	kompletní	4
29	Dobříš	STČ	KP	torzo	3
52	Hrádek u Sušice	PLK	KP	upravená	1
53	Hynčice (Albrechtice)	MSK	KP	přestavěná	4
54	Chlumeck nad Cidlinou	HKK	KP	upravená	4
72	Kopidlno	HKK	KP	kompletní	4
77	Kroměříž, Květná z. Palmový s.	ZLK	NKP	kompletní	2
78	Kroměříž, Květná z. Velký s.	ZLK	NKP	kompletní	2
90	Lázně Bělohrad	HKK	KP	upravená	3
93	Lednice	JHM	NKP	kompletní	4
98	Liběchov	STČ	KP	torzo	4
110	Luka nad Jihlavou	VYS	KP	upravená	1
115	Manětín	PLK	NKP	upravená	3
117	Milotice P	JHM	NKP	upravená	3
118	Milotice L	JHM	NKP	upravená	3
121	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo	3
136	Opočno	HKK	NKP	upravená	4
150	Praha, Královská zahrada-empírový s.	PHA	KP	upravená	4
152	Praha, Břevnovský klášter	PHA	KP	upravená	4
153	Praha, Černínský palác	PHA	NKP	upravená	3
155	Praha, zámek Troja P	PHA	KP	upravená	3
156	Praha, zámek Troja L	PHA	KP	upravená	3

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
163	Praha, Klamovka	PHA	KP	upravená	4
167	Raduň	MSK	KP	upravená	4
173	Smečno	STČ	KP	přestavěná	4
174	Smilkov	STČ	KP	kompletní	4
177	Světlá nad Sázavou	VYS	KP	kompletní	2
179	Sychrov	LBK	NKP	kompletní	3
194	Velké Opatovice	JHM	KP	chátrající	4
195	Veltrusy	STČ	NKP	upravená	4
198	Veveří	JHM	KP	chátrající	4
203	Vyšší Brod	JHČ	NKP	upravená	4
204	Zahrádky	LBK	KP	chátrající	4

Průměrná umělecká hodnota byla identifikována u 53 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
2	Bernartice	OLK	ne	upravená	0
13	Buchlovice	ZLK	NKP	kompletní	1
16	Častolovice	HKK	KP	upravená	4
30	Dobříš	STČ	KP	upravená	4
37	Drahenice	STČ	KP	chátrající	1
46	Holovousy	HKK	ne	chátrající	1
51	Hrádek u Nechanic	HKK	NKP	chátrající	1
61	Jaroměřice nad Rokytou	VYS	NKP	přestavěná	4
67	Karlova Studánka	MSK	KP	upravená	4
68	Komařice	JHČ	KP	torzo	1
75	Kravsko	JHM	KP	přestavěná	4
86	Kvasiny	HKK	KP	kompletní	4
88	Kynžvart	KVK	NKP	upravená	1
89	Lány	STČ	KP	upravená	4
99	Liběšice	ULK	KP	chátrající	4
100	Liblice	STČ	KP	upravená	1
101	Libochovice	ULK	NKP	upravená	4
105	Litultovice	MSK	ne	přestavěná	0
106	Lnáře	JHČ	KP	torzo	1
109	Loučná nad Desnou	OLK	KP	upravená	4
112	Lysice	JHM	NKP	kompletní	1
114	Maleč	VYS	KP	přestavěná	3
120	Mnichovo Hradiště	STČ	NKP	torzo	4
125	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	kompletní	0
140	Osová	VYS	KP	torzo	4
141	Ostrov nad Ohří	KVK	KP	přestavěná	0

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
147	Ploskovice P	ULK	NKP	torzo	3
151	Praha, Královská zahrada-dům prezidenta	PHA	KP	přestavěná	4
154	Praha, Královská obora	PHA	KP	torzo	4
157	Praha, Kajetánka	PHA	KP	přestavěná	3
159	Praha, Zahrady pod P. h. Malá Fürstenberská P	PHA	KP	upravená	3
160	Praha, Zahrady pod P. h. Malá Fürstenberská z. L	PHA	KP	upravená	3
161	Praha, Zahrady pod P. h. Velká Fürstenberská z. P	PHA	KP	upravená	3
162	Praha, Zahrady pod P. h. Velká Fürstenberská z. L	PHA	KP	upravená	3
165	Přestavky (z. Nové Mitrovice)	STČ	KP	upravená	1
166	Radenín	JHČ	KP	torzo	4
169	Ratibořice	HKK	NKP	upravená	4
170	Rokytnice u Přerova	OLK	KP	upravená	1
176	Střílky	ZLK	KP	upravená	4
180	Šilheřovice	MSK	KP	upravená	1
181	Tavíkovice	JHM	KP	upravená	1
184	Teplá	KVK	NKP	chátrající	4
186	Trhanov	PLK	KP	upravená	4
190	Valeč	KVK	KP	chátrající	1
196	Veselí nad Moravou	JHM	KP	torzo	4
205	Zákupy	LBK	NKP	torzo	4
209	Žihobce	PLK	KP	přestavěná	4
210	Žireč	HKK	KP	upravená	1
18	Cítoliby	STČ	KP		0
134	Olomouc-Smetanovy Sady	OLK	KP	upravená	4
71	Konopiště	STČ	NKP	upravená	4

Nevýznamná umělecká hodnota byla identifikována u 57 objektů:

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
3	Bílá Voda	OLK	KP	přestavěná	2
5	Blovice	PLK	ne	torzo	4
6	Bludov	OLK	KP	upravená	1
8	Borovany	JHČ	OP KP	upravená	1
11	Budíškovice	JHČ	KP	přestavěná	1
12	Budišov	VYS	KP	upravená	1
15	Bzenec	JHM	KP	přestavěná	1
17	Citov	OLK	OP KP	přestavěná	1

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
20	Červené Poříčí	PLK	NKP	chátrající	4
21	Červený Hrádek	ULK	KP	upravená	4
23	Český Krumlov	JHČ	NKP	upravená	1
25	Český Rudolec	JHČ	ne	přestavěná	4
28	Děčín	ULK	KP	torzo	4
33	Dolní Životice	MSK	ne	přestavěná	4
34	Doudleby nad Orlicí	HKK	ne	torzo	1
36	Duchcov	ULK	KP	torzo	1
39	Habrovany	JHM	KP	chátrající	4
44	Hluboš	STČ	KP	přestavěná	0
49	Hostačov	VYS	ne	chátrající	1
55	Choceň	PAK	ne	upravená	1
57	Chrast	PAK	ne	přestavěná	4
59	Chudenice	PLK	KP	přestavěná	4
62	Jevišovice	JHM	KP	torzo	1
64	Jindřichův Hradec	JHČ	KP	upravená	1
65	Jinošov	VYS	KP	torzo	4
73	Kozel	PLK	NKP	upravená	1
74	Krásný Dvůr	ULK	NKP	torzo	4
80	Kroměříž, Podzámecká z.	ZLK	NKP	přestavěná	4
84	Kunštát	JHM	ne	torzo	1
91	Lčovice	JHČ	KP	přestavěná	4
96	Letohrad	PAK	PZ	přestavěná	3
102	Libochovice	ULK	NKP	torzo	4
104	Litenčice	ZLK	KP	přestavěná	1
107	Lomnice	JHM	KP	upravená	1
108	Loučeň	STČ	KP	upravená	4
123	Moravský Krumlov	JHM	ne	torzo	1
124	Náměšť nad Oslavou	VYS	NKP	chátrající	1
128	Nemyšl	JHČ	KP	přestavěná	0
130	Nové Dvory	STČ	KP	přestavěná	1
131	Nové Hradky	JHČ	KP	přestavěná	4
132	Nové Sedliště	PLK	KP	upravená	4
133	Nové Syrovice	VYS	ne	přestavěná	0
142	Osvračín	PLK	KP	torzo	0
148	Ploskovice L	ULK	NKP	přestavěná	3
149	Police	VYS	KP	torzo	1
168	Rájec	JHM	NKP	přestavěná	1
171	Rožmberk	JHČ	KP	torzo	4
175	Strážnice	JHM	KP	torzo	1
185	Tochovice	STČ	ne	přestavěná	4
188	Uherčice	JHM	NKP	chátrající	4

Č.	Místo	Kraj	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Postavení v kompozici
189	Uhrov	VYS	KP	torzo	1
191	Velké Heraldice	MSK	KP	upravená	1
192	Velké Losiny	OLK	NKP	upravená	1
201	Vranč – Bítov	JHM	ne	přestavěná	1
206	Zámorsk	PAK	KP	přestavěná	4
208	Židlochovice	JHM	KP	přestavěná	4

Kritérium Ojedinělost

Toto kritérium má pouze dva stupně – ojedinělý (1), nezjištěno (0)

Na základě **typologie konstrukčního řešení** staveb (viz dále) byly ve sledovaném vzorku 150 existujících oranžerií, jako ojedinělé identifikovány:

- Barokní respektive rokokové oranžerie, které se dochovaly v závěru osy zahrad v Dobříši a Jablonném v Podještědí.
- Oranžerie integrované do větších domů pro zahradnický personál v Ratibořicích a Drahenicích.
- Skleníky s obloukovou konstrukcí v Lednici a Kopicích.
- Oranžerie v závěru osy krajinářského parku Sychrov integrovaná do zahradního pavilonu.

Ojedinělost **z pohledu historické integrity** byla přiznána tzv. Velkému skleníku v Kroměříži a zámeckému skleníku v Lednici (viz výše).

f) Typologie oranžérií a prezentačních skleníků

Kritérií, dle kterých je možné třídit stavby určité funkce, je relativně mnoho. V rámci projektu byly vybrány ty, které lze zjišťovat nejen na existujících, ale také na již zaniklých objektech, u nichž je dochována obrazová dokumentace, respektive vypovídající zobrazení čelní části stavby a půdorysný plán, zachycující její umístění. Cílem bylo zjistit nejen současný stav, ale též získat reálnou představu o typologii oranžérií před jejich hromadným rušením po roce 1948, případně i hlouběji do minulosti.

Míra zachování objektu

Míra zachování objektu byla sledována pouze u existujících objektů. Bylo určeno pět základních kategorií vyjadřující tuto „míru zachování“:

Kompletní	stavba má zachovány, nebo kvalitně obnoveny všechny hlavní části původní konstrukce, zachována zůstala i větší část původních konstrukčních detailů.
Upravená	stavba má zachovány, nebo kvalitně obnoveny všechny hlavní části původní konstrukce, při adaptaci pro současné využití byly ztraceny některé konstrukční detaily.
Chátrající	stavba má zachovány všechny hlavní části původní konstrukce, ale je vlivem nedostatečné údržby v horším technickém stavu.
Torzo	stavba vinou chátrání případně stavebních proměn ztratila podstatnou část své konstrukce, a to především v částech určených pro pěstování rostlin.
Přestavěná	stavba byla výrazně stavebně upravena pro jiné účely, než je pěstování rostlin.

Výsledky hodnocení (viz souhrnná tabulka hodnocení – příloha č. 1)

Jako kompletně zachované bylo možné označit 15 staveb; upravených staveb bylo identifikováno 57; vinou nedostatečné údržby chátrá 13 staveb; v torzu se dochovalo 29 staveb; 35 staveb bylo výrazně přestavěno (viz souhrnná tabulka hodnocení).

Umístění

Dalším hodnoceným kritériem byl způsob umístění stavby v daném prostoru. Na základě studia historických podkladů i terénního průzkumu byly stavby rozděleny do tří základních kategorií, v jejichž rámci byla realizována ještě bližší specifikace:

Samostatná – samostatně stojící stavba, u níž se může pohledově uplatňovat i zadní strana stavby.

Navazující – stavba je spojená s dalšími objekty.

- samostatně stojící stavba navázaná zadní částí na zeď nebo terasu;
- stavba navazuje nebo navazovala na zámek nebo jinou hlavní budovu v areálu;
- stavba navazuje nebo navazovala na dům zahradníka;
- stavba navazuje nebo navazovala na jinou stavbu určenou k pěstování rostlin;
- stavba navazuje nebo navazovala na stavbu jiné funkce, než jsou uvedeny výše.

Integrovaná – prostor určený pro rostliny je organickou součástí větší stavby většinou obytné budovy.

- stavba je nebo byla součástí budovy zámku nebo jiné hlavní budovy areálu;
- stavba je nebo byla součástí domu zahradníka.

Výsledky hodnocení (viz souhrnná tabulka hodnocení – příloha č. 1)

Jako samostatně stojících bylo identifikováno 98 staveb.

Celkem 104 staveb bylo zařazeno do kategorie navazujících na nějakou jinou stavbu:

- 26 staveb navazuje nebo navazovalo na zeď nebo terasu;
- 29 staveb navazuje nebo navazovalo na zámek nebo jinou hlavní budovu v areálu;
- 22 staveb navazuje nebo navazovalo na dům zahradníka;
- 15 staveb navazuje nebo navazovalo na jinou stavbu určenou k pěstování rostlin;
- 12 staveb navazuje nebo navazovalo na stavbu jiné funkce, než jsou uvedeny výše.

Typologicky vzácné jsou stavby integrované, kterých bylo identifikováno pouze osm. Dochovaly se tři stavby integrované do domu zahradníka (Drahenice, Ratibořice, Žireč). V Cítolibečech měl být v době baroka jako oranžérie využíván jeden z přízemních sálů zámku.

Postavení (role) stavby v kompozici

Architektonické řešení stavby (forma i kvalita) bylo do značné míry podmíněno jejím umístěním, a tedy funkcí v kompozici díla zahradního umění. Na základě studia historických podkladů i terénního průzkumu byly stavby rozděleny do čtyř základních kategorií dle jejich postavení v kompozici.

- stavba je nebo byla součástí zahradnictví nebo užitkové zahrady;
- stavba je nebo byla součástí nádvoří zámku;
- stavba je nebo byla součástí hlavní osy kompozice zahrady nebo parku;
- stavba je nebo byla dominantou dílčí kompoziční jednotky zahrady nebo parku.

V případě, že byla stavba součástí užitkové části areálu, nebyly na kvalitu jejího vnějšího vzhledu kladeny tak velké nároky.

Na opačném pólu stojí stavby, které byly součástí nádvoří zámku, respektive hlavní obytné budovy, nebo hlavní osy kompozice. Tvořily protipól hlavní budově a v případě, kdy zahradní úprava neměla přímou návaznost na zámeckou budovu, i hlavní dominantu kompozice. Těmto stavbám byla při volbě architektonického řešení věnována velká pozornost.

Většina staveb tvořila dominantu dílčí části kompozice díla zahradního umění. Ve formálních zahradách bývaly nejčastěji dominantou některé z postranních os, v krajinářských zahradách stávaly obvykle na okraji rozlehlých travnatých nebo vodních ploch. Na mapách stabilního katastru z první poloviny 19. století a dobových fotografiích jsou i v krajinářských kompozicích před řadou oranžérií zachyceny pravidelně řešené úpravy v podobě samostatných záhonů s vodními prvky, někdy i samostatné zahrádky.

Výsledky hodnocení (viz souhrnná tabulka hodnocení – příloha č. 1)

Podstatná část konkrétně 64 zjištěných objektů byla budována prioritně jako hospodářské stavby a umístěna v užitkových částech areálů. Je to dáno také tím, že většina staveb, u kterých se dochoval věrohodný doklad o jejich vzhledu, pochází z 19. století. V této době nebylo již pěstování citrusů a dalších exotických rostlin tak celospolečensky prestižní záležitostí jako v předcházejícím období.

Umístění na nádvoří bylo poměrně vzácné, v této pozici bylo nalezeno pouze 6 objektů (Bílá Voda, Bílina, Brodek u Prostějova, Květná zahrada a Světlá nad Sázavou)

Na hlavní ose kompozice bylo identifikováno 23 objektů. Z období baroka se dochovalo několik dvojic oranžérií lemujících hlavní osu kompozice tak, aby byla naplněna zásada souměrnosti (Milotice, Ploskovice, Praha Troja, Praha – zahrady pod Pražským hradem). V Manětíně tvořila oranžérie protipól kočárovny shodných rozměrů. V barokní zahradě v Mnichově Hradišti, u Černínského paláce v Praze, v Břevnovském klášteře, v Dobříši a v Jablonném stavbou oranžérie vrcholí hlavní osa kompozice. Stejnou roli hrají oranžérie v krajinářských parcích v Lázních Bělohrad, v Malči a na Sychrově. Oranžérie na hlavní ose parku v Kuníně byla bohužel zbořena. V Letohradě a v Telči byly krajinářské kompozice zakládány bez přímé návaznosti na budovu zámeckého sídla, oranžérie zde plnily roli ústřední dominanty.

Většina analyzovaných staveb, konkrétně 96, tvořila dominantu dílčí části kompozice díla zahradního umění. Ve formálních zahradách bývaly nejčastěji dominantou některé z postranních os (Duchcov), v krajinářských zahradách stávaly obvykle na okraji rozlehlých travnatých nebo vodních ploch (Chotěboř, Lčovice, Orlík, Šilhářovice). Na mapách stabilního katastru z první poloviny 19. století a dobových fotografiích jsou i v krajinářských kompozicích před řadou oranžérií zachyceny pravidelně řešené úpravy v podobě samostatných záhonů s vodními prvky, někdy i samostatné zahrádky (Raduň, Rožmberk, Konopiště, Červený Hrádek, Dolní Životice, Kyjovice, Smečno).

Pouze 21 objektů nebylo možné zařadit do žádné z výše uvedených kategorií. Většinou se jednalo o stavby integrované do hlavní budovy areálu, nebo k ní těsně přiléhající.

Rozdělení staveb dle typu prosklené konstrukce

První speciální konstrukce sloužící pro zimování rostlin bývaly celé nebo zčásti dřevěné, rozebíratelné. První takové oranžérie jsou u nás doloženy od druhé poloviny 16. století v Královské zahradě v Praze. Nejčastějším typem konstrukce používané v období baroka i později byla stavba s jednou nakloněnou prosklenou stěnou obrácenou nejčastěji k jihu. Tato stěna bývala ukončena výraznou fabionovou římsou, které se dle vzhledu říká labutí krk. Ta původně chránila dřevěnou konstrukci se skly a byla i dekorativním prvkem. Je nejčastějším typem konstrukce, se kterým je možné se setkat na dobových vyobrazeních. V 19. století se pak častěji používala u staveb s především utilitární funkcí. Tento architektonický detail může být na stavbě přítomen v podobě zděné římsy, nebo má pouze vyzděné boky a vlastní zaoblení je dřevěné. V tomto případě může být dřevo přiznáno, nebo opatřeno omítkou. Labutí krk může být také celodřevěný.

S příchodem klasicistní architektury a dalších slohů 19. století se začaly oranžérie opatřovat čelní prosklenou stěnou bez použití fabionové římsy. Tato stěna byla nejčastěji kolmá nebo jen mírně nakloněná a chránil ji přesah střechy nebo římsa jiného tvaru. Kontinuálně v celém historickém vývoji byly k zimování a později k celoroční prezentaci rostlin využívány stavby opatřené velkými okny. Nejčastěji se opět nacházely pouze na čelní, k jihu orientované straně, případně na bocích. Severní stranu stejně jako u předešlých typů chránila obslužná chodba s technickým zázemím stavby. Skleníky

s kovovou konstrukcí, děti 19. století a symboly pokroku, se na našem území prosadily po polovině 19. století. V užitkových zahradách nahrazovaly skleníky starší zděné oranžerie, protože rostlinám poskytovaly lepší světelné podmínky. Těchto historických kovových konstrukcí se dochovalo poměrně malé množství. Většina skleníků určených k prezentaci a rekreaci ztratila po roce 1948 svojí původní funkci, byla rozmontována. Další začaly být využívány k produkčním účelům. U většiny z nich došlo k výraznému zanedbání péče. Složitější konstrukční detaily zničila koroze a následně byly odstraněny.

Stavby pro zimování a prezentaci rostlin lze dle typu prosklené konstrukce rozdělit na **oranžerie** a **skleníky**. Mezi oranžerie jsou řazeny stavby, u nichž je prosklena jedna nebo více stěn. Mezi skleníky jsou řazeny stavby, které mají kromě minimálně jedné prosklené stěny, prosklenou také větší část střechy. V rámci průzkumu byly sledovány pouze ty skleníky, které měly i jiný než produkční účel. Většinou byly využívány k udržování sbírek rostlin nebo zimování rostlin pěstovaných v nádobách. U některých oranžerií došlo po roce 1948 (někdy i dříve) ke změně konstrukce prosklené části. Neprůhledná střecha byla nahrazena kovovou prosklenou. Jednalo se často o čistě utilitární konstrukce snižující architektonickou kvalitu stavby. Byl-li nalezen doklad o původním vzhledu stavby (dobové vyobrazení), byla tato stavba v typologii řazena a hodnocena jako oranžerie (Praha Stromovka, Osová, Rokytnice u Přerova aj.). Jestliže tento doklad nebyl nalezen, tedy není jisté, zda stavba byla původně postavena jako oranžerie nebo jako skleník, byla stavba zařazena dle typu dochované konstrukce mezi skleníky. Jedná se pouze o jednotky případů (Liblice, Hrádek u Nechanic).

Oranžerie lze rozdělit na **rozebíratelné** a **trvalé**. O rozebíratelných oranžeriích se dochovaly pouze písemné zprávy a několik málo vyobrazení a není možné vytvořit pro naše území samostatnou typologii tohoto druhu staveb.

Trvalé nerozebírané oranžerie jsou dále rozděleny do tří skupin:

- oranžerie s jednou prosklenou stěnou zakončenou **výraznou fabionovou římsou** (labutí krk);
- oranžerie s jednou prosklenou stěnou **bez fabionové římsy**;
- oranžerie osvětlené **velkými okny**.

Prezentačních skleníků se na našem území dochoval malý počet, proto bylo obtížné vytvořit podrobnější typologii.

Skleníky lze dělit na:

- stavby, u nichž je **dominantní kovová konstrukce**;
- stavby, kde mají stále **významný podíl i zděné části**.

Kov dával možnost velké variability konstrukčního řešení staveb. Prostor skleníku mohl být řešen jako jedna prostorná hala i s různými výškovými úrovněmi, nebo byly jednotlivé části odděleny přepážkami s dveřmi. To umožnilo pěstovat a prezentovat v různých částech stavby rostliny s různými nároky na prostředí. Na základě získané sumy informací lze jako samostatnou typologickou jednotku vyčlenit **skleníky s obloukovou konstrukcí**.

Výsledky hodnocení (viz souhrnná tabulka hodnocení příloha č. 1)

Rozebíratelné oranžerie jsou doloženy z Královské zahrady v Praze, zámecké zahrady v Lednici, biskupské zahrady v Kroměříži a ze zámku ve Vrchlabí.

Ze vzorku 174 analyzovaných existujících i zaniklých oranžerií s dochovanými údaji o jejich vzhledu je labutí krk doložen u 53 z nich. V analyzovaném souboru 124 fyzicky existujících oranžerií je doložena přítomnost výrazné fabionové římsy u 28 objektů. Fyzicky se však labutí krk dochoval u 11 staveb (Dobříš, Český Krumlov, Drahenice, Hostačov, Hrádek u Sušice, Choceň, Jaroměřice, Jindřichův Hradec, Kynžvart, Uherčice). Do této skupiny byla zařazena také oranžerie v zámecké zahradě v Červeném Poříčí, kde je oblouk nahrazen výrazně přečnávající střechou. U dalších 8 byl znovu postaven při obnově již zcela zaniklých nebo zchátralých staveb (Ostrov nad Ohří, Praha - Břevnov, Klamovka, Malá a Velká Fürstenberská zahrada, klášter ve Vyšším Brodě). Nej kvalitněji je prvek výrazné fabionové římsy zachován u oranžerie v Hostačově (okr. Havlíčkův Brod), kterou se zatím nedaří vyhlásit kulturní památkou. Vzhledem k tomu, jak častá byla u oranžerií konstrukce s labutím krkem, je v této skupině dochováno relativně málo objektů a mělo by se pečlivě dbát na jejich ochranu.

Prosklená konstrukce čelní strany bez použití fabionové římsy byla identifikována u 76 staveb ze skupiny existujících i zaniklých. V analyzovaném souboru fyzicky existujících oranžerií a skleníků je čelní prosklená stěna bez labutího krku doložena u 60 objektů. Fyzicky se dochovala nebo byla obnovena u 29 staveb.

Ze vzorku existujících i zaniklých objektů se okna vyskytují u 39 z nich. V analyzovaném souboru fyzicky existujících oranžerií je osvětlení pomocí oken doloženo u 31 objektů. Fyzicky se okna dochovala u 20 staveb. Tvar oken byl nejčastěji obdélný s půlkruhovým záklenkem. Za unikátní lze označit použití střešních oken u oranžerie v lednickém parku.

Prvním doloženým skleníkem na našem území je skleník s obloukovou konstrukcí u zámku v Lednici z roku 1845.

Ze vzorku 210 analyzovaných existujících i zaniklých oranžerií a skleníků s dochovanými údaji o jejich vzhledu, bylo jako skleník označeno 36 objektů. Z toho 26 objektů v různém stupni dochování stále existuje. Kompletně je dochováno 6 skleníků (Buchlovice, Hluboká, Kopidlno, Lednice, Náměšť nad Oslavou, Světlá nad Sázavou), dílčími úpravami prošlo 5 objektů, 6 objektů chátrá bez kvalitní údržby a je ohroženo na své existenci. U 5 objektů se dochovaly již pouze zděné části konstrukce, kovová konstrukce se sklem zanikla. U třech objektů došlo k přestavbě. V Bílé Vodě byl skleník přestavěn na tělocvičnu, kovová konstrukce zcela zanikla, v Habrovanech byla část prosklené konstrukce nahrazena standardní střechou, v Dolních Životicích byla původní historická konstrukce nahrazena novodobou.

Významný podíl i zděné části v konstrukci vykazují skleníky v Buchlovicích, Zákupích, Libochovicích, Liběšicích, v Hrádku u Nechanic, na Konopišti a v Habrovanech.

Vzhledem k malému počtu dochovaných staveb prezentačních skleníků by jejich ochraně měla být věnována zvýšená pozornost.

Rozdělení oranžerií dle vnitřního členění stavby a jeho projevu na vzhledu čelní fasády

První oranžerie bývaly jednoduché rozebíratelné stavby obdélného půdorysu bez vnitřního členění. V dalším vývoji začaly být stavěny zděné boky a severní stěna stavby, střecha a část obrácená k jihu zůstávaly rozebíratelné. U zděných oranžerií se na severní straně stavby začala budovat obslužná chodba, kam se umísťovalo topeniště a zahradnické zázemí. Přítomnost obslužné chodby zvyšovala

teplotní komfort v části stavby určené pro rostliny. Od druhé poloviny 18. století byla obslužná chodba, často rozšířená i o obytnou místnost pro zahradnický personál, již standardní součástí oranžérií. V některých případech mohla být nahrazena prostorem v suterénu stavby nebo na jejím boku. Toto řešení se již projevilo i na vnějším vzhledu stavby formou zděného přístavku na boku oranžerie. Případně byly pro provozní účely vybudovány stavebně oddělené prostory na obou stranách prostoru určeného k pěstování rostlin. V případě, že objekt měl jak obslužnou chodbu, tak stavebně oddělené další části stavby, mohly tyto „přístavky“ sloužit k reprezentaci jako salóny. U větších staveb mohly být zdůrazněny a stavebně odděleny střed i boky oranžerie.

Na základě analýzy vzorku existujících i zaniklých staveb lze oranžerie dle **vnitřního členění stavby a jeho projevu na vzhledu čelní fasády** rozdělit do šesti skupin:

- celistvá stavba bez patrného vnitřního členění na fasádě;
- zdůrazněný, ale stavebně neoddělený střed stavby (portál);
- stavebně oddělený a zdůrazněný střed stavby;
- stavebně oddělené a zdůrazněné boky stavby;
- stavebně oddělené a zdůrazněné boky i střed stavby;
- stavebně oddělený a zdůrazněný jeden bok stavby.

Dle této typologie lze dělit také skleníky, u nichž byl použit významný podíl zděných částí. Tato typologie se nepoužívá u staveb integrovaných do objektů jiné funkce.

Výsledky hodnocení (viz souhrnná tabulka hodnocení – příloha č. 1)

Ve vzorku 165 existujících i zaniklých staveb oranžérií (bez integrovaných) byl identifikován u 88 staveb obdélný půdorys bez viditelného vnitřního členění stavby na čelní fasádě. Obslužná chodba na severní straně stavby je doložena na stavbách z počátku 18. století např. v Duchcově, v Břevnovském klášteře a v Miloticích. U dalších barokních oranžérií, např. v Praze Troji, v Ploskovicích nebo v Manětíně, obslužná chodba chybí. V některých případech mohla být nahrazena prostorem v suterénu stavby, např. v Květné zahradě v Kroměříži. U šesti z hodnocených oranžérií autor zdůraznil středový vstup do objektu, aniž by jej však stavebně oddělil (Čechy pod Kosířem, Kvasiny, Letohrad, Plandry, Velké Opatovice, Zámorsk). V případě, že byl zdůrazněn i stavebně oddělen střed stavby, využíval se nejčastěji k reprezentaci a rekreaci. Toto členění bylo identifikováno u 28 objektů, 21 jich zůstalo zachováno. Výrazné středové pavilony využívané k reprezentaci lze nalézt např. i u oranžerie v Břevnově, v Telči, ve Veselí nad Moravou aj. Hodnotnou uměleckou výzdobu měla stavebně oddělená středová část barokních oranžérií v Mnichově Hradišti a ve Smilkově.

Pro provozní nebo reprezentační účely byly vybudovány stavebně oddělené prostory na obou stranách prostoru určeného k pěstování rostlin. K provozním účelům a ubytování personálu sloužily např. ve Veltrusech a Kynžvartu. V Miletíně, Duchcově, Hrádku u Nechanic a Doudlebech nad Orlicí navazovala křídla oranžerie z obou stran na dům zahradníka. K reprezentaci byly postranní pavilony využívány v Chotěboři, na Orlíku, v Oselcích nebo v Zahrádkách. Tento typ konstrukce byl identifikován u 16 staveb, z nichž 14 stále existuje.

U větších staveb mohly být zdůrazněny a stavebně odděleny střed i boky oranžerie. V rámci průzkumů bylo objeveno 9 takovýchto oranžérií. Z těchto velkorysých staveb se u nás v úplnosti zachovala pouze

oranžerie v Královské zahradě v Praze. Ze staveb v Liběchově, Mnichově Hradišti, Komařicích či Blovicích zůstala jen torza. Oranžerie ve Věži a Dolních Břežanech zanikly úplně.

Byl-li na stavbě oddělen pouze jeden bok stavby, tak tato část nejčastěji sloužila provozním účelům. Bylo identifikováno 14 takovýchto oranžerií, z nichž 13 stále existuje.

Oranžerie v zámeckých areálech v Dobříši, Jablonném, Sychrově a u Černínského paláce v Praze mají natolik členitou architekturu, že je nebylo možné zařadit do žádné z předešlých kategorií.

Oranžerie na hlavní ose zámeckého parku na Sychrově (Křesadlová L., 08. 2018)

III. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Seznam použité primární literatury

AHRENDT, D., ed. *Der Süden im Norden. Orangerie – ein fürstliches Vergnügen*. Regensburg: Schnell + Steiner, 2004. ISBN 3-7954-1257-9.

BALSAM, S., ed. *Orangerien in Europa. Von fürstlichem Vermögen und gärtnerischer Kunst*. München: Lipp, 2007. ISBN 3-87490-683-3.

DOBALOVÁ, S. *Zahrady Rudolfa II.: jejich vznik a vývoj*. Praha: Artefactum, 2009. ISBN 978-80-86890-25-8.

EHRlich, M. a kol. *Zahrady a parky jižních Čech*. Praha: Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2004, ISBN 978-80-902910-65.

FABIANOVÁ, B., ed. *Lednice na Moravě, Zámecký palmový skleník: sborník příspěvků přednesených na mezinárodním semináři, pořádaném ve dnech 17.-19. června 2002 při příležitosti dokončení jeho památkové obnovy - Lednice na Moravě. Chateau palm house. Papers presented at an international seminar held on 17-19 June 2002 marking the completion of historical restoration*. Brno: Státní památkový ústav, 2002, s. 6–16. ISBN 80-85032-90-2.

FETTEROVÁ, D. Zapomenuté oranžerie na Zlínsku. In: *Historické zahrady Kroměříž 2006. Umění a společenská činnost v historických zahradách. Sborník vydaný u příležitosti konání odborného semináře ve dnech 8. - 10. 6. 2006 v Kroměříži*. Hrdějovice: Agentura Bonus, 2006, s. 43–47.

FETTEROVÁ, D. *Bestrebungen zur Rettung des Orangerienbaumes in Lomnice in Mähren. Orangerienkultur in Österreich, Ungarn und Tschechien*. Band 10. Berlin: Lukas Verlag, 2014, s. 133–139. ISSN 1617-884X, ISBN 978-3-86732-191-4.

FETTEROVÁ, D. Záchrana oranžerie v Lomnici u Tišnova. *Zahrada-park-krajina*. 2014, roč. XXIV., č. 4, s. 22–26. ISSN 1211-1678.

FETTEROVÁ, D. Orangerien und Glashäuser in Prag. In: *Orangeriekultur im Herzogtum Sachsen*. 2013, s. 234–243. ISSN 1617-884X, ISBN 978-3-86568-710-4.

FETTEROVÁ, D. Was unternehmen wir zur Rettung der Orangerien in Tschechien? In: *Nürnbergische Hesperidek und Orangerienkultur in Franken*. Petersberg: Imhof, 2011, s. 214–221. ISSN 1617-884X, ISBN 978-3-86568-670-1.

FETTEROVÁ, D. Die Orangerie und Glashäuser des Abtes Gregor Mendel (1822-1884) im Augustinerklosters in Brünn. In: *Goldorangen Lorbeer und Palmen – Orangeriekultur vom 16. bis 19. Jahrhundert. Schriftenreihe des Arbeitskreis Orangerien in Deutschland*, Band 6. Petersberg: Imhof, 2010, s. 171–175. ISBN 978-3-86568-226-0.

FETTEROVÁ, D. Die Vielfalt der Orangerien in Tschechien. In: *Sborník ICOMOS, Nationalkomitee des Bundesrepublik Deutschland*. 2007, s. 35–37. ISBN 978-3 87490-683-8.

FETTEROVÁ, D. Průzkum oranžerií, skleníků a fíkoven. *Zahrada-park-krajina*. 2002, roč. XII., č. 3, s. 9–12. ISSN 1211-1678.

KREJČIŘÍK, P. a K. KREJČIŘÍKOVÁ. Památková obnova palmového skleníku zámku v Lednici. *Zprávy památkové péče*. 2004, roč. 64, č. 3, s. 214–218. ISSN 1210-5538.

KŘESADLOVÁ, L. Historické stavby pro přezimování a prezentaci rostlin. *Zahradnictví*. 2020, roč. XIX., č. 11, s. 30–33. ISSN 1213-7596.

KŘESADLOVÁ, L. Teplomilné rostliny a stavby pro jejich pěstování v Květné zahradě v Kroměříži. *Zprávy památkové péče*. 2016, roč. 76, č. 5, s. 521–529. ISSN 1210-5538.

KŘESADLOVÁ, L. Pěstování subtropických a tropických rostlin v Lednicko-valtickém areálu. In: *Historické zahrady Kroměříž 2006. Umění a společenská činnost v historických zahradách. Sborník vydaný u příležitosti konání odborného semináře ve dnech 8. - 10. 6. 2006 v Kroměříži*. Hrdějovice: Agentura Bonus, 2006, s. 48–52.

KSANDR, K. a P. ZAHRADNÍK. Dějiny a konstrukce palmového skleníku Liechtensteinského zámku v Lednici. *Zprávy památkové péče*. 2004, roč. 64, č. 3, s. 197–204. ISSN 1210-5538.

Orangerien in Europa von fürstlichem Vormögen und gärtnerischer Kunst. ICOMOS, Heft des Deutschen Nationalkomitees XLIII. München: Nationalkomitee der Bundesrepublik Deutschland, 2007, s. 35–37. ISBN 978-3-87490-683-8.

Seznam použitých tematických zdrojů a dokumentace

FETTEROVÁ, D. *Výzkum zámeckých oranžerií, skleníků a fíkoven na jižní Moravě*. Úkol MK ČR Věda a výzkum, č. úkolu: 02 H 2071300, Brno: Státní památkový ústav, 2000–2004, rukopis.

KŘESADLOVÁ, L. *Použití rostlin a zahradnická praxe v jednotlivých etapách vývoje zahradního umění na panství knížecího rodu Liechtensteinů, analýza a interpretace archivních materiálů*. Brno, 2006. Disertační práce. Zahradnická fakulta Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

LAŠÁK, J. *Průzkum oranžerií v působnosti NPÚ v Olomouci*. Olomouc: Státní památkový ústav, 2003, rukopis.

PAPÁČEK, A. *Oranžerie a skleníky Pardubického a Hradeckého kraje*. Pardubice: Národní památkový ústav, 2021, rukopis.

Metodiky

CHVOSTA, E., D. FETTEROVÁ, J. JANÁL, E. KOPECKÝ, L. KŘESADLOVÁ a J. OLŠAN. *Rostliny v nádobách a stavby pro jejich přezimování v památkách zahradního umění*. Praha: Národní památkový ústav, 2015, odborné metodické publikace, svazek 63, 91 s. ISBN 978-807480-032-0.

OLŠAN, J., D. ŠNEJD, M. PRINC, L. KŘESADLOVÁ, M. EHRlich a M. PAVLÁTOVÁ. *Metodika pasportizace památek zahradního umění*. Praha: NPÚ, 2016, 47 s. Certifikát č. 120.

KŘESADLOVÁ, L., J. OLŠAN a M. EHRlich. *Management plán ochrany památkových hodnot památek zahradního umění*. Praha: NPÚ, 2015, 46 s. Certifikát č. 121.

OLŠAN, J., L. KŘESADLOVÁ a M. EHRlich. *Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění*. Praha: NPÚ, 2015, 72 s. Certifikát č. 122.

PŘÍLOHA č. 1

Tabulka hodnocení – zařazení staveb oranžerií a skleníků do jednotlivých typologických kategorií

Legenda tabulky:

Místo

Obec, v jejímž katastru se objekt nachází. Většina objektů je nebo byla součástí zámeckých případně klášterních areálů.

Kraj

JHM	Jihomoravský
JHČ	Jihočeský
PAK	Pardubický
HKK	Královéhradecký
VYS	Kraj Vysočina
KVK	Karlovarský
LBK	Liberecký
OLK	Olomoucký
PLK	Plzeňský
STČ	Středočeský
MSK	Moravskoslezský
ULK	Ústecký
ZLK	Zlínský
PHA	Praha

Zachování objektu

Ano je dochována alespoň část nadzemní konstrukce stavby

Ne nadzemní konstrukce stavby nejsou dochovány

Památková ochrana (jen u dochovaných objektů)

Ne stavba nemá žádný stupeň ochrany

NKP stavba je součástí národní kulturní památky

KP stavba je kulturní památkou

OP KP stavba se nachází v ochranném pásmu kulturní památky

Míra zachování objektu (jen u dochovaných objektů)

Torzo stavba vinou chátrání případně stavebních proměn ztratila podstatnou část své konstrukce, a to především v částech určených pro pěstování rostlin

Chátrající stavba má zachovány všechny hlavní části původní konstrukce, ale je vlivem nedostatečné údržby v horším technickém stavu

Přestavěná stavba byla výrazně stavebně upravena pro jiné účely, než je pěstování rostlin

Upravená stavba má zachovány nebo kvalitně obnoveny všechny hlavní části původní konstrukce, při adaptaci pro současné využití byly ztraceny některé konstrukční detaily

Kompletní stavba má zachovány nebo kvalitně obnoveny všechny hlavní části původní konstrukce, zachována zůstala i větší část původních konstrukčních detailů

Typ konstrukce prosklené části

- 1 prosklená jedna strana stavby zakončená výraznou fabionovou římsou (labutí krk)
- 2 prosklena jedna strana stavby bez fabionové římsy
- 3 stavba osvětlená velkými okny
- 4 skleník – stavba má prosklenou minimálně jednu stěnu i střechu
- 5 skleník s obloukovou konstrukcí

Vnější členění stavby

- 1 stavebně oddělený a zdůrazněný střed stavby
- 2 stavebně oddělené a zdůrazněné boky stavby
- 3 stavebně oddělené a zdůrazněné boky i střed stavby
- 4 stavebně oddělený a zdůrazněný jeden bok stavby
- 5 celistvá stavba bez patrného vnitřního členění na fasádě
- 6 zdůrazněný, ale stavebně neoddělený střed stavby (portál)

Umístění

Samostatná samostatně stojící stavba, u níž se může pohledově uplatňovat i zadní strana stavby

Navazující stavba je spojená s dalšími objekty

Integrovaná prostor určený pro rostliny je organickou součástí větší stavby většinou obytné budovy

Detail umístění

- 1 samostatně stojící stavba, u níž se může pohledově uplatňovat i zadní strana
- 2 samostatně stojící stavba navázaná zadní částí na zeď nebo terasu
- 3 stavba navazuje nebo navazovala na zámek nebo jinou hlavní budovu v areálu
- 4 stavba navazuje nebo navazovala na dům zahradníka
- 5 stavba navazuje nebo navazovala na jinou stavbu určenou k pěstování rostlin
- 6 stavba navazuje nebo navazovala na stavbu jiné funkce, než jsou uvedeny výše
- 7 stavba je nebo byla součástí budovy zámku nebo jiné hlavní budovy areálu
- 8 stavba je nebo byla součástí domu zahradníka

Postavení stavby v kompozici

- 1 stavba je nebo byla součástí zahradnictví nebo užitkové zahrady
- 2 stavba je nebo byla součástí nádvoří zámku
- 3 stavba je nebo byla součástí hlavní osy kompozice zahrady nebo parku
- 4 stavba je nebo byla dominantou dílčí kompoziční jednotky zahrady nebo parku

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
1	Beňovy	PLK	ne			2	0	integrovaná	7	0	49.3898006	13.2609278
2	Bernartice	OLK	ano	ne	upravená	2	4	navazující	3	0	50.3937394	17.0799489
3	Bílá Voda	OLK	ano	KP	přestavěná	4	5	navazující	3	2	50.4405631	16.8937150
4	Bílina	ULK	ano	KP	upravená	3	1	navazující	3	2	50.5485603	13.7766647
5	Blovice	PLK	ano	ne	torzo	2	3	samostatná	1	4	49.5791056	13.5425458
6	Bludov	OLK	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	1	49.9393603	16.9288817
7	Bojkovice	ZLK	ne			2	5	samostatná	1	4	49.0342903	17.7992792
8	Borovany	JHČ	ano	OP KP	upravená	3	5	navazující	2	1	48.8982344	14.6407486
9	Boskovice	JHM	ano	KP	upravená	3	5	samostatná	1	4	49.4850114	16.6617336
10	Brodek u Prostějova	OLK	ne			2	5	navazující	6	2	49.3696719	17.0827814
11	Budíškovice	JHČ	ano	KP	přestavěná	3	5	samostatná	1	1	49.0778628	15.5344219
12	Budišov	VYS	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	1	49.2760267	16.0114419
13	Buchlovice	ZLK	ano	NKP	kompletní	4	5	samostatná	1	1	49.0853131	17.3375811
14	Bystřice pod Hostýnem	ZLK	ne			5	4	navazující	3	4	49.4011203	17.6720814
15	Bzenec	JHM	ano	KP	přestavěná	3	5	navazující	2	1	48.9759867	17.2618172
16	Častolovice	HKK	ano	KP	upravená	3	5	navazující	3	4	50.1313286	16.1872922
17	Citov	OLK	ano	OP KP	přestavěná	0	4	navazující	4	1	49.4658831	17.3269406
18	Cítoliby	STČ	ano	KP		0	0	integrovaná	7	0	50.3306408	13.8112111
19	Čechy pod Kosířem	OLK	ano	KP	kompletní	2	6	navazující	3	4	49.5499926	17.0381622
20	Červené Poříčí	PLK	ano	NKP	chátrající	1	5	navazující	2	4	49.5010067	13.2939683
21	Červený Hrádek	ULK	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	4	50.5121497	13.4439294
22	Červený Dvůr	JHČ	ne			1	5	samostatná	1	4	48.8470592	14.2310728
23	Český Krumlov	JHČ	ano	NKP	upravená	1	5	navazující	4	1	48.8107911	14.3103439
24	Český Dub	LBK	ne			4	0	navazující	3	0	50.6626800	14.9944447
25	Český Rudolec	JHČ	ano	ne	přestavěná	2	5	samostatná	1	4	49.0666611	15.3251739
26	Dačice	VYS	ne			2	5	navazující	5	1	49.0779714	15.4316747
27	Dačice	VYS	ne			2	1	navazující	5	1	49.0779715	15.4316748
28	Děčín	ULK	ano	KP	torzo	2	4	samostatná	1	4	50.7789775	14.2124889
29	Dobříš	STČ	ano	KP	torzo	0	0	samostatná	1	3	49.7793400	14.1795011

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
30	Dobříš	STČ	ano	KP	upravená	1	5	navazující	5	4	49.7792550	14.1796086
31	Dolní Břežany	STČ	ne			2	3	samostatná	1	4	49.9630758	14.4576356
32	Dolní Rožínka	VYS	ne			5	0	samostatná	1	4	49.4752725	16.2094739
33	Dolní Životice	MSK	ano	ne	přestavěná	4	1	samostatná	1	4	49.8986186	17.7766064
34	Doudleby nad Orlicí	HKK	ano	ne	torzo	1	1	navazující	4	1	50.1086919	16.2623828
35	Duchcov (dvě shodné)	ULK	ne			1	5	samostatná	1	4	50.6040431	13.7440447
36	Duchcov	ULK	ano	KP	torzo	1	1	navazující	4	1	50.6045289	13.7443211
37	Drahenice	STČ	ano	KP	chátrající	1	2	integrovaná	8	1	49.5208097	13.9578178
38	Frýdlant	LBK	ne			1	5	navazující	5	1	50.9139306	15.0879744
39	Habrovany	JHM	ano	KP	přestavěná	4	1	samostatná	1	4	49.2299583	16.8774919
40	Heřmanův Městec zahradnictví	PAK	ne			1	5	navazující	5	1	49.9472169	15.6750528
41	Heřmanův Městec zámek - skleník	PAK	ne			4	5	navazující	3	0	49.9451883	15.6683342
42	Heřmanův Městec zámek - oranžerie	PAK	ne			1	5	samostatná	1	4	49.9451883	15.6683342
43	Hluboká nad Vltavou	JHČ	ano	NKP	kompletní	4	6	navazující	3	4	49.0516239	14.4415739
44	Hluboš	STČ	ano	KP	přestavěná	2	5	navazující	3	0	49.7473311	14.0186358
45	Holešov	ZLK	ne			3	5	samostatná	1	4	49.3349333	17.5812094
46	Holovousy	HKK	ano	ne	chátrající	3	2	navazující	2	1	50.3756147	15.5791656
47	Horšovský Týn	PLK	ne			1	5	navazující	5	1	49.5293042	12.9387186
48	Hořín	STČ	ano	KP	torzo	4	5	navazující	4	1	50.3478072	14.4594239
49	Hostačov	VYS	ano	ne	chátrající	1	5	navazující	6	1	49.8463242	15.4916947
50	Hradec nad Moravicí	MSK	ne			3	1	navazující	3	0	49.8635469	17.8741317
51	Hrádek u Nechanic	HKK	ano	NKP	chátrající	4	1	navazující	4	1	50.2233986	15.6688722
52	Hrádek u Sušice	PLK	ano	KP	upravená	1	1	navazující	4	1	49.2630372	13.4981733
53	Hynčice (Albrechtice)	MSK	ano	KP	přestavěná	2	0	samostatná	1	4	50.1730931	17.5532972
54	Chlumec nad Cidlinou	HKK	ano	KP	upravená	3	3	navazující	2	4	50.1584758	15.4513139
55	Choceň	PAK	ano	ne	upravená	1	5	samostatná	1	1	49.9979106	16.2245764
56	Chotěboř	VYS	ne			1	2	samostatná	1	4	49.7250022	15.6733575
57	Chrast	PAK	ano	ne	přestavěná	1	5	navazující	5	4	49.9004933	15.9387481

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
58	Chroustovice	PAK	ne			2	5	navazující	4	4	49.9533547	15.9942350
59	Chudenice	PLK	ano	KP	přestavěná	2	5	navazující	3	4	49.4568253	13.1636931
60	Jablonné	LBK	ano	KP	upravená	3	5	samostatná	1	3	50.7648267	14.7533211
61	Jaroměřice nad Rokytnou	VYS	ano	NKP	přestavěná	1	4	navazující	2	4	49.0936728	15.8895783
62	Jevišovice	JHM	ano	KP	torzo	4	5	navazující	5	1	48.9821878	15.9940122
63	Jezeří	ULK	ne			3	5	samostatná	1	4	50.5537347	13.5086856
64	Jindřichův Hradec	JHČ	ano	KP	upravená	1	5	navazující	6	1	49.1448764	15.0056044
65	Jinošov	VYS	ano	KP	torzo	1	4	samostatná	1	4	49.2242392	16.1924011
66	Josefův Důl	STČ	ne			4	6	navazující	3	4	50.4565122	14.8949731
67	Karlova Studánka	MSK	ano	KP	upravená	2	1	samostatná	1	4	50.0737269	17.3071375
68	Komařice	JHČ	ano	KP	torzo	2	3	samostatná	1	1	48.8775836	14.5461875
69	Komorní Hrádek	STČ	ne			2	4	samostatná	1	4	49.8675739	14.7985347
70	Konopiště	STČ	ano	NKP	přestavěná	3	5	navazující	3	4	49.7793150	14.6565306
71	Konopiště	STČ	ano	NKP	upravená	4	3	samostatná	1	4	49.7780950	14.6582164
72	Kopidlno	HKK	ano	KP	kompletní	5	1	samostatná	1	4	50.3303989	15.2757294
73	Kozel	PLK	ano	NKP	upravená	4	1	navazující	4	1	49.6694344	13.5306994
74	Krásný Dvůr	ULK	ano	NKP	torzo	1	5	samostatná	1	4	50.2520031	13.3714853
75	Kravsko	JHM	ano	KP	přestavěná	2	3	navazující	6	4	48.9188939	15.9852572
76	Kroměříž Květná z. kuchyň. z.	ZLK	ne			3	5	samostatná	1	1	49.2965197	17.3829461
77	Kroměříž Květná z. Palmový s.	ZLK	ano	NKP	kompletní	3	5	navazující	4	2	49.2975447	17.3827233
78	Kroměříž Květná z. Velký s.	ZLK	ano	NKP	kompletní	3	4	navazující	4	2	49.2973053	17.3832733
79	Kroměříž Podzámecká z.	ZLK	ne			1	5	navazující	2	4	49.3017233	17.3938492
80	Kroměříž Podzámecká z.	ZLK	ano	NKP	přestavěná	2	5	samostatná	1	4	49.3014961	17.3925911
81	Kroměříž Květná z. rozebiratelná	ZLK	ne	NKP		3	0	navazující	2	4	49.2984736	17.3816075
82	Křinec	STČ	ne			1	5	navazující	6	4	50.2693125	15.1382667
83	Kunín	MSK	ne			2	1	samostatná	1	3	49.6444875	17.9901339
84	Kunštát	JHM	ano	ne	torzo	2	5	navazující	4	1	49.5012733	16.5140608
85	Kvasice	ZLK	ne			2	1	samostatná	1	4	49.2426561	17.4735003
86	Kvasiny	HKK	ano	KP	kompletní	2	6	navazující	3	4	50.2069892	16.2499442

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
87	Kyjovice	MSK	ne			2	5	samostatná	1	4	49.8323589	18.0437736
88	Kynžvart	KVK	ano	NKP	upravená	1	2	navazující	4	1	50.0053289	12.6066356
89	Lány	STČ	ano	KP	upravená	4	1	samostatná	1	4	50.1241211	13.9543467
90	Lázně Bělohrad	HKK	ano	KP	upravená	3	1	samostatná	1	3	50.4306892	15.5813239
91	Lčovice	JHČ	ano	KP	přestavěná	3	5	samostatná	1	4	49.1166872	13.8525086
92	Lednice - skleník	JHM	ano	NKP	kompletní	5	0	navazující	3	4	48.8014519	16.8070067
93	Lednice - oranžerie	JHM	ano	NKP	kompletní	3	5	navazující	5	4	48.8012681	16.8078489
94	Lešná (Štípa)	ZLK	ne			1	1	navazující	3	4	49.2734653	17.7186961
95	Lešná u Valašského Meziříčí	ZLK	ne			2	2	samostatná	1	4	49.5200997	17.9271942
96	Letohrad	PAK	ano	PZ	přestavěná	2	6	samostatná	1	3	50.0352539	16.4983881
97	Letovice	JHM	ne			1	5	samostatná	1	1	49.5424964	16.5748511
98	Liběchov	STČ	ano	KP	torzo	2	3	navazující	2	4	50.4098967	14.4445431
99	Liběšice	ULK	ano	KP	chátrající	4	6	samostatná	1	4	50.5698556	14.2875878
100	Liblice	STČ	ano	KP	upravená	4	2	samostatná	1	1	50.3110611	14.5848567
101	Libochovice	ULK	ano	NKP	upravená	4	2	navazující	2	4	50.4055297	14.0463147
102	Libochovice	ULK	ano	NKP	torzo	4	0	navazující	2	4	50.4049128	14.0462208
103	Linhartovy	MSK	ano		torzo	3	1	samostatná	1	4	50.1401422	17.6139747
104	Litenčice	ZLK	ano	KP	přestavěná	2	5	navazující	6	1	49.2016114	17.2075547
105	Litultovice	MSK	ano	ne	přestavěná	3	5	samostatná	1	0	49.9037636	17.7469233
106	Lnáře	JHČ	ano	KP	torzo	2	1	navazující	4	1	49.4574683	13.7903044
107	Lomnice	JHM	ano	KP	upravená	2	5	navazující	6	1	49.4041028	16.4148547
108	Loučeň	STČ	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	4	50.2874547	15.0254331
109	Loučná nad Desnou	OLK	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	4	50.0645486	17.0922069
110	Luka nad Jihlavou	VYS	ano	KP	upravená	2	1	samostatná	1	1	49.3731603	15.7013958
111	Lužany	PLK	ne			2	5	navazující	6	0	49.5471158	13.3187500
112	Lysice	JHM	ano	NKP	kompletní	2	5	navazující	4	1	49.4532375	16.5317439
113	Lysice	JHM	ne			1	5	navazující	5	1	49.4532419	16.5321275
114	Maleč	VYS	ano	KP	přestavěná	0	1	samostatná	1	3	49.7714058	15.6795589
115	Manětín	PLK	ano	NKP	upravená	2	5	navazující	4	3	49.9912325	13.2334533

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
116	Miletín	HKK	ne			1	1	navazující	4	4	50.4044483	15.6794611
117	Milotice P	JHM	ano	NKP	upravená	3	5	samostatná	1	3	48.9588872	17.1381097
118	Milotice L	JHM	ano	NKP	upravená	3	5	navazující	6	3	48.9596572	17.1389225
119	Mimoň	LBK	ne			3	5	navazující	3	4	50.6589714	14.7263592
120	Mnichovo Hradiště	STČ	ano	NKP	torzo	0	3	navazující	2	4	50.5301578	14.9723753
121	Mnichovo Hradiště	STČ	ano	NKP	torzo	0	1	samostatná	1	3	50.5284375	14.9719811
122	Moravské Budějovice	VYS	ne			1	5	samostatná	1	1	49.0510039	15.8062328
123	Moravský Krumlov	JHM	ano	ne	torzo	1	5	samostatná	1	1	49.0481483	16.3066547
124	Náměšť nad Oslavou	VYS	ano	NKP	chátrající	4	5	samostatná	1	1	49.2086883	16.1652192
125	Náměšť nad Oslavou	VYS	ano	NKP	kompletní	5	5	navazující	3	0	49.2087619	16.1623250
126	Němčice	JHČ	ne			1	5	samostatná	1	1	49.1943839	13.7984339
127	Nemilkov	PLK	ne			2	5	navazující	5	1	49.2640858	13.3634814
128	Nemyšl	JHČ	ano	KP	přestavěná	3	5	integrovaná	7	0	49.5134103	14.6922047
129	Nová Říše	VYS	ne			1	5	samostatná	1	1	49.1401706	15.5645692
130	Nové Dvory	STČ	ano	KP	přestavěná	3	5	navazující	5	1	49.9720961	15.3227478
131	Nové Hradky	JHČ	ano	KP	přestavěná	2	5	samostatná	1	4	48.7906647	14.7835136
132	Nové Sedliště	PLK	ano	KP	upravená	2	4	samostatná	1	4	49.7298056	12.6765725
133	Nové Syrovce	VYS	ano	ne	přestavěná	2	0	navazující	4	0	49.0175719	15.7721200
134	Olomouc-Smetanovy Sady	OLK	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	4	49.5870186	17.2514814
135	Olomouc - klášter Hradisko	OLK	ne			3	5	navazující	3	0	49.6046489	17.2666208
136	Opočno	HKK	ano	NKP	upravená	2	5	navazující	4	4	50.2674294	16.1126117
137	Orlík	JHČ	ano	NKP	upravená	2	2	samostatná	1	4	49.5106789	14.1640289
138	Oselce	PLK	ne			1	2	samostatná	1	4	49.4339664	13.6735000
139	Oslavany	JHM	ne			1	5	samostatná	1	1	49.1264419	16.3348906
140	Osová	VYS	ano	KP	torzo	2	2	samostatná	1	4	49.3307942	16.1926014
141	Ostrov nad Ohří	KVK	ano	KP	přestavěná	1	5	navazující	3	0	50.3020042	12.9407825
142	Osvračín	PLK	ano	KP	torzo	4	5	navazující	3	0	49.5124639	13.0459625
143	Pernštejn	JHM	ne			5	5	navazující	2	0	49.4516292	16.3167128
144	Petrohrad	ULK	ne			4	1	navazující	3	4	50.1256144	13.4428197

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
145	Planá	PLK	ne			4	5	navazující	3	0	49.8693400	12.7334189
146	Plandry	VYS	ne			1	6	navazující	3	0	49.4217150	15.5358561
147	Ploskovice P	ULK	ano	NKP	torzo	2	4	samostatná	1	3	50.5608422	14.2013289
148	Ploskovice L	ULK	ano	NKP	přestavěná	2	4	samostatná	1	3	50.5607128	14.1997597
149	Police	VYS	ano	KP	torzo	1	4	samostatná	1	1	48.9655664	15.6262475
150	Praha Královská zahrada-empírový s.	PHA	ano	KP	upravená	2	3	navazující	2	4	50.0932658	14.3998233
151	Praha Královská zahrada-dům prezidenta	PHA	ano	KP	přestavěná	2	1	samostatná	1	4	50.0925706	14.3999628
152	Praha Břevnovský klášter	PHA	ano	KP	upravená	1	1	navazující	2	3	50.0861414	14.3564142
153	Praha Černínský palác	PHA	ano	NKP	upravená	3	0	samostatná	1	3	50.0903028	14.3898917
154	Praha Královská obora	PHA	ano	KP	torzo	1	1	navazující	2	4	50.1044786	14.4124478
155	Praha zámek Troja P	PHA	ano	KP	upravená	3	5	samostatná	1	3	50.1150342	14.4114936
156	Praha zámek Troja L	PHA	ano	KP	upravená	3	5	samostatná	1	3	50.1147761	14.4130064
157	Praha Kajetánka	PHA	ano	KP	přestavěná	2	1	samostatná	1	3	50.0886314	14.3734300
158	Praha zahrada Kinských	PHA	ne			1	1	samostatná	1	4	50.0786481	14.3979258
159	Praha Malá Fürstenberská P	PHA	ano	KP	upravená	1	5	navazující	2	3	50.0914028	14.4060675
160	Praha Malá Fürstenberská z. L	PHA	ano	KP	upravená	1	5	navazující	2	3	50.0913703	14.4059333
161	Praha Velká Fürstenberská z. P	PHA	ano	KP	upravená	1	5	navazující	2	3	50.0917281	14.4068681
162	Praha Velká Fürstenberská z. L	PHA	ano	KP	upravená	1	5	navazující	2	3	50.0916481	14.4066508
163	Praha Klamovka	PHA	ano	KP	upravená	1	1	navazující	2	4	50.0718883	14.3789336
164	Praha Valdsteinská z.	PHA	ne			1	5	navazující	2	4	50.0909789	14.4082997
165	Přestavky (z. Nové Mitrovice)	STČ	ano	KP	upravená	2	4	samostatná	1	1	49.5734431	14.5514714
166	Radenín	JHČ	ano	KP	torzo	2	2	samostatná	1	4	49.3703822	14.8413411
167	Raduň	MSK	ano	KP	upravená	3	1	samostatná	1	4	49.8912239	17.9462456
168	Rajec	JHM	ano	NKP	přestavěná	2	5	navazující	5	1	49.4094189	16.6412697
169	Ratibořice	HKK	ano	NKP	upravená	2	0	integrovaná	8	4	50.4167939	16.0532100
170	Rokytnice u Přerova	OLK	ano	KP	upravená	2	2	samostatná	1	1	49.4672211	17.3914178
171	Rožmberk	JHČ	ano	KP	torzo	4	1	samostatná	1	4	48.6571944	14.3674047
172	Slatiňany	PAK	ne			1	5	samostatná	1	1	49.9202669	15.8106653

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
173	Smečno	STČ	ano	KP	přestavěná	2	1	samostatná	1	4	50.1893472	14.0337678
174	Smilkov	STČ	ano	KP	kompletní	3	5	samostatná	1	4	49.6046064	14.6210481
175	Strážnice	JHM	ano	KP	torzo	2	2	navazující	5	1	48.9047358	17.3163158
176	Střílky	ZLK	ano	KP	upravená	2	5	navazující	4	4	49.1434992	17.2073850
177	Světlá nad Sázavou	VYS	ano	KP	kompletní	4	2	navazující	3	2	49.6675233	15.4073092
178	Svojšín	PLK	ne			2	0	integrovaná	7	0	49.7669178	12.9114556
179	Sychrov	LBK	ano	NKP	kompletní	3	0	samostatná	1	3	50.6283922	15.0945764
180	Šilheřovice	MSK	ano	KP	upravená	2	4	samostatná	1	4	49.9273528	18.2741242
181	Tavíkovice	JHM	ano	KP	upravená	2	5	samostatná	1	1	49.0336289	16.1075817
182	Telč	VYS	ano	NKP	kompletní	2	1	navazující	2	3	49.1863219	15.4483522
183	Teplice	ULK	ne			1	5	samostatná	1	1	50.6370639	13.8271014
184	Teplá	KVK	ano	NKP	chátrající	4	1	navazující	4	4	49.9680642	12.8777147
185	Tochovice	STČ	ano	ne	přestavěná	2	2	navazující	2	4	49.5961144	13.9871997
186	Trhanov	PLK	ano	KP	upravená	2	5	navazující	2	1	49.4224592	12.8469289
187	Trmice	ULK	ne			4	1	samostatná	1	4	50.6430094	13.9915478
188	Uherčice	JHM	ano	NKP	chátrající	1	5	navazující	4	4	48.9152081	15.6345753
189	Uhrov	VYS	ano	KP	torzo	2	2	navazující	2	1	49.8085133	15.5627000
190	Valeč	KVK	ano	KP	chátrající	4	0	navazující	5	1	50.1737472	13.2504539
191	Velké Heraltice	MSK	ano	KP	upravená	2	4	samostatná	1	1	49.9751056	17.7344506
192	Velké Losiny	OLK	ano	NKP	upravená	2	5	samostatná	1	1	50.0226497	17.0301711
193	Velké Meziříčí	VYS	ne			5	0	navazující	3	0	49.3574711	16.0124383
194	Velké Opatovice	JHM	ano	KP	chátrající	3	6	navazující	3	4	49.6106631	16.6695300
195	Veltrusy	STČ	ano	NKP	upravená	3	4	samostatná	1	4	50.2770278	14.3306314
196	Veselí nad Moravou	JHM	ano	KP	torzo	2	1	samostatná	1	1	48.9532258	17.3735342
197	Veselíčko (dvě shodné)	OLK	ne			1	5	samostatná	1	1	49.5294094	17.5043081
198	Veverží	JHM	ano	KP	chátrající	2	5	navazující	6	4	49.2562711	16.4614583
199	Věž	VYS	ne			1	3	samostatná	1	4	49.5633022	15.4590156
200	Vintřov	ULK	ne			4	0	navazující	3	0	50.3060833	13.2739686
201	Vranč - Bítov	JHM	ano	ne	přestavěná	3	5	navazující	6	1	48.9452456	15.7186442

Č.	Místo	Kraj	Zachování objektu	Památková ochrana	Míra zachování objektu	Typ konstrukce prosklené části	Vnější členění stavby	Umístění		Postavení v kompozici	Souřadnice WGS-84 N	Souřadnice WGS-84 E
202	Vrchlabí	HKK	ne			3	5	samostatná	1	4	50.6267119	15.6095892
203	Vyšší Brod	JHČ	ano	NKP	upravená	1	4	navazující	6	4	48.6208661	14.3081422
204	Zahrádky	LBK	ano	KP	chátrající	2	2	samostatná	1	4	50.6371714	14.5212556
205	Zákupy	LBK	ano	NKP	torzo	4	2	samostatná	1	4	50.6864969	14.6402972
206	Zámorsk	PAK	ano	KP	přestavěná	1	6	samostatná	1	4	49.9882714	16.1305233
207	Zdislavice	ZLK	ne			2	0	integrovaná	8	1	49.2220300	17.2628281
208	Židlochovice	JHM	ano	KP	přestavěná	2	0	samostatná	1	1	49.0367892	16.6130892
209	Žihobce	PLK	ano	KP	přestavěná	3	2	samostatná	1	4	49.2144669	13.6319583
210	Žireč	HKK	ano	KP	upravená	2	0	integrovaná	8	1	50.4140022	15.8522875